

TĚŠÁNKY – střípky z historie a současnosti

Těšánky jsou vesnice, místní část obce Zdounky v okrese Kroměříž. Nacházejí se asi 2 km na západ od Zdounek a 14 km na západ od Kroměříže. Prochází tudy silnice II/432. Je zde evidováno 70 adres. Trvale zde žije 167 obyvatel. Těšánky je také název katastrálního území o rozloze 2,36 km².

Těšánky se původně jmenovaly Těšany, ale již v XVI. století se četly Těšánky, asi na rozdíl od (Hrubých) Těšan, protože obě osady byly na kroměřížském panství biskupů olomouckých. Byla to samostatná katastrální a politická obec, která ležela na západ od Zdounek, v údolí při cestě do Roštína, vzdálená od Kroměříže 12 km. Kdysi náležely dvě pětiny panství do Zdounek a tři pětiny do Kroměříže. Větší a bohatší část se nazývala „knížecí“. Každá měla původně svého rychtáře a svou vlastní pečeť. Grunty stály na návsi, chalupníci měli své domky při silnici zdounecko-střílecké a na dolním konci osady.

První písemná zmínka o Těšánkách pochází z roku 1326. Tohoto roku koupil velkou část Těšánek olomoucký biskup Konrád a odkázal ji kolegiální kapitule v Kroměříži. I přesto, že byla osada rozdělena mezi mnoho vladyků z okolních obcí, byla také asi osadou malou. Roku 1349 náležel díl do Troubek, kde se udržel po mnoho let. Další patřil Zdounkám.

Rozloha obce měřila 230 ha, z nichž bylo 200 ha polí, 10 ha luk, 3 ½ ha zahrad a 18 ha pastvisek.

Obyvatelstva bylo v r. 1771 206 duší, v r. 1790 v 37 domech 198, r. 1834 ve 40 domech 318, r. 1869 ve 48 domech 297, r. 1890 v 59 domech 304 a r. 1900 v 60 domech 331 duší, výhradně katolíků a Čechů. Přifařeny jsou Těšánky nyní do Zdounek, do r. 1788 náležely farou do Zborovic.

(Čerpáno z Vlastivědy moravské, Zdounecký okres, 1910)

Roku 1349 náležel díl do **Troubek, bratrům Vojtěchovi a Martinovi** a páni z Troubek je drželi po mnoho let.

R. 1406 náležela část Těšánek **Ješkovi z Žerotína**. V r. **1561** Záviš z Víchova vložil „své vlastní zboží ve vsi Těšánkách (10 člověků a jedenáctého mlynáře s rybníky a rybníščemi = místy spuštěných rybníků“ **Petrovi Čertorejskému z Čertorej, který téhož roku nabyl Zdounek**. Tímto vkladem nastal stav, který vidíme od r. 1561 až do r. 1848, totiž, že dvě pětiny vsi patřily ke Zdounekům a ostatní tři ke Kroměříži.

Válkou třicetiletou celá osada značně utrpěla. **Na díle zdouneckém** bylo r. 1667 osedlých domů 7, pustých rovněž 7. R. 1670 starých osedlých 7, nové pusté (zpuštělé po r. 1657) 2, staré pusté 4. Rolí starých bylo 56 2/8 m. I. a 112 4/8 m. II. tř., nových pustých I. tř. 28 m. a II. tř. 56 m., starých pustých I. tř. 46 3/8 a II. tř. 92 5/8 m. **Na díle knížecím** bylo r. 1675 starých osedlých domů 7, nový osedlý 1, staré pusté 2. Rolí starých bylo 105 3/8 m I. a 52 5/8 m. II. tř., nových osedlých 17 3/8 m. I a 8 5/8 m. II. tř., starých pustých 28 5/8 m. I. a 14 3/8 m. II. třídy.

„Poddanské poměry: Na statku biskupském nebylo vůbec panských pozemků. Poddaní robotovali při dvorech kroměřížských. Roku 1750 bylo na díle knížecím 6 pololánů a 6 čtvrtníků. Pololáník robotoval po celý rok, celý týden jednou osobou pěšky a párem koní, čtvrtník jen pěšky. Mimo to dováželi sedláci víno z Polešovic. Poddaní prali a holili ovce. Příkladu vykonávali buď v naturáliích, nebo platila místo ní celá obec ročně 5 zl. 56 kr. platu. Plat gruntovní dával se o sv. Jiří, sv. Janě, sv. Václavu a o vánocích, v těchto lhůtách také plat robotní, o vánocích dával se plat slepiční, vaječní a za svobodu, že osada nečepovala panského vína. Celkem vycházelo vrchnosti na Kroměříž z Těšánek za celý rok platu robotního 108 zl., gruntovního 24 zl. 23 kr., vinného 8 zl. 45 hr., slepičního 1 zl. 17 kr., vaječního 1 zl. 21 kr. a za přástku 5 zl. 56 kr. Osadníci měli právo bráti si potřebné dřevo z panských lesů, zač dávali vrchnosti ročně 13 měřic ovsa. R. 1767 bylo na tomto díle 288 měř poddanských rolí, 4 ½ m. ovocných zahrad a luk na 54 dvojspřežných vozů sena. R. 1851 bylo výkupu z pololánu 451 zl. 13 kr., ze čtvrti 153 zl. 48 kr., ze svobodnického mlýna na čís. 4. 4 zl. 32 kr. kapitálů. Z celého dílu bylo výkupu 181 zl. 44 kr. roční renty čili 3 634 zl. 40 kr. kapitálu (nad 20 let.)

Na zdouneckém díle bylo r. 1750 10 čtvrtníků, kteří robotovali po 3 dnech týdně pěšky a dávali plat z kopanin, z luk, z kovárnů a za hlídku. R. 1775 bylo tam již 13 čtvrtníků, kteří měli již robotu podle Josefinského patentu (od sv. Jana do sv. Václava 1 osobou nebo 1 koněm celý týden, ostatek roku jen 3 dny týdně). Mimo to předli pro vrchnost po půl kuse přádkla nebo platili po 9 kr. hotově. Celá obec platila z obecních kopanic a 12 louček o sv. Martině ročně 6 zl. a za hlídku 4 zl. 42 kr. Chalupníci robotovali 52 dní v roce jednou osobou pěšky. Od sv. Jana do sv. Václava 1 osobou nebo 1 koněm celý týden, ostatek roku jen v roce jednou osobou pěšky.“

(Z Vlastivědy moravské od Frant. Václ. Peřinky)

POLNÍ TRATI se jmenují (z r. 1749):

Od Koláčku, Půlčtvrť, Čtvrť, Padělek, od Troubecka, Malý a Hrubý háje, Vrbička, Klínek od Zdounecka, Padělky v dolích, v Příčních, pod Zahradami, v Drážově, Malá nivka a Nivka za vodou. Mimo proložené jsou ještě v roce 1910: Velička, Háje od Troubek, Padělky za humny.

„Projdeme obcí k Olšince, překročíme ji a vejdemo do úvozu. Od úvozu směrem ke Zdounkám jsou „Čtvrtě“ od Troubek. Pak následuje trať zv. „Vinohrady“. Jak již název říká, pěstovalo se zde víno a to až do konce 17. století. Ještě dnes se setkáváme v některých domech s révou, která byla zde pěstována. Jsou to tmavé hrozny s malými, ale hustě napěchovanými bobulemi. Předností této révy je, že zraje už v srpnu. Další trať se jmenuje „Velička“. Končila na hranicích katastru Těšánek, to je tam, kde končí polní cesta a její mez pod tratí. Zde byla také velká mez, která končila až u troubecké cesty. Od úvozu až po broskvový sad jsou „Čtvrtě nad Troubkami. Rovina nad sadem se nazývala „Stráněmi. Pak byly „Doly“, dále „Přední a Zadní Háje“ a konečně „Klínky“. Pod polní cestou hájovou až k potoku byla „Pastvíska“. Pole za obcí pod silnicí směrem k Roštínu až po potok se nazývalo „Dolní Hony“. Nad silnicí od Těšánek až po Lebedov byly „Čtvrtě za kovárnou“. Kovárnou byl poslední dům nad silnicí směrem k Roštínu. Zde se vystřídalo několik generací kovářů. Od úvozu až po cestu u domu č. 23 se označovaly pozemky pod názvem „Mezi zmoly“. Pole za školou byly nazývány „Čtvrtě za školou“. „Nivky“ u Divok byla nazývána pole od koupaliště až k hranicím Divok. Od silnice po potok směrem k Divokám byl „Drážov“. Mezi silnicí divockým potokem a Olšinkou bylo „Meziříčí“. Mezi mlýnským náhonem a Olšinkou za mlýnem byla „Zelnice“.

(Z těšánské kroniky)

Přes 100 let udržely se na těchto gruntech rody **Krpecův** č. 12 od r. 1749, **Paligův** na mlýně č. 4 od roku 1775. Poslední Paliga Jaroslav nar. 12. 9. 1924, zemřel 18. 10. 1994, Marie Paligová nar. 4. 12. 1930, byla v roce 2001 odstěhována do Domova seniorů v Kroměříži.

V Těšánkách je nejstarší žijící rod Droběňů (paní Czismáziová)

„V obci byl mlýn na vodní pohon v domě č. p. 4, který patřil rodině Paligové. O tomto mlýně se píše již v roce 1379, kdy Olomoucká kapitula si koupila část Těšánek a polovici mlýna. Rodina Paligova ho obývala již 300 let. Voda na mlýn byla přiváděna z Olšinky zvláštním náhonem. V době mezi válkami mlýn už nemlel, ale šrotoval. Odtékající voda z mlýnského kola byla vedena malým potokem do Olšinky, asi 100 m za mlýnem. Splav, kde začínal náhon na mlýn a soutok obou potoků za mlýnem měly každý svůj zvláštní půvab. Splav nikdy v zimě nezamrzl úplně. Mohutné ledové krápníky a masy ledu visely nad malou nezamrzlou tůňkou a na některých z krápníků seděl jak vytesán nehybně překrásný ledňáček, který zde rok co rok lovil. V okolních křovích poletoval jeden z našich nejmenších zpěvních ptáčků střízlíček. V létě pak, když polední slunečné paprsky hladily vody pod splavem, bylo možno zde spatřit celý život tůňky. Voda byla plna mřenek a běliček a pod povrchem často kroužil i pěkný pstruh. Na dně žilo nespočet množství raků. Soutok mlýnského náhonu s Olšinkou asi sto metrů pod mlýnem byl vyhledávaným místem běliček a mřenek v době tření. Když večerní soumrak se snášel nad krajinou, připlouvaly sem v hejnech tyto malé rybky a na oblázkovém dnu se rodily nové životy.“

(Z těšánské kroniky)

V Těšánkách se narodil **JAN KOZA** učitel v Hulíně, spisovatel článků pedagogických a vydavatel různých příležitostných spisů učitelských.

V Těšánkách se také narodil lingvisticky nadaný **IVO DOMANSKÝ** (1938-2012) vytrvalostní běžec, dálkový chodec, sportovní organizátor, knihovník, novinář a velký propagátor sportovní chůze.

FRANTIŠEK ŠENAR

Narozen 16. 09. 1880 v Těšánkách, okr. Kroměříž, zemřel 26. 11. 1920 v Olomouci, malíř, autor fresek.

Narodil se domkaři v č. p. 43. Za finanční podpory knížete Lichtensteina vystudoval v letech 1906-1910 Akademii výtvarných umění ve Vídni, po ukončení studia se věnoval portrétům, krajinomalbě a pak až do konce svého krátkého života výzdobě kostelů (Kroměříž, Prasklice, **Roštín**, Želechovice, Ivanovice na Hané, Frývaldov /hornická kaple/, Syrovina u Bzence, **Medlov**, **Morkovice**, Nivnice, Pozlovice, Olomouc). Zemřel v průběhu práce na výzdobě kostela v Pozlovicích.

Dům č. p. 48

„Těšánky představují typ návesní silnicové zástavby těsně vedle sebe stojících, podélně orientovaných domů kolem hlavní komunikace. Z původní zástavby zůstalo v obci jen několik tradičních usedlostí. Zajímavým dokladem této zástavby je i usedlost č. p. 48 z druhé poloviny 19. století se stavebními úpravami ve 20. století. Je postavena z pálených i nepálených cihel, bylo zachováno sýpkové polopatro a sedlová střecha krytá plechem. Široké průčelí představují 4 okna, 3 z nich jsou původní. K nejzajímavějším stavbám patří bezesporu usedlost přímo na návsi, za kaplí. Je obdélníkového půdorysu na kamenné podrovnávce, postavená z nepálených cihel. Sedlová střecha je kryta pálenou krytinou. Ke vstupním dveřím vedou dva původní kamenné pískovcové stupně. Sousední dům vlevo je též obdélníkového půdorysu se sedlovou střechou krytou azbestocementovými šablonami. Průčelí se třemi dělenými okny situovanými mezi krajní vrata a vstupní dveře. Čtvrté, samostatné okno světničky se nachází nalevo od dveří. Pod okapem jsou seřazeny čtyři větrací otvory do sýpky v polopatře a dvířka na půdu.“ (Z knihy „Lidové stavby známé neznámé, 2011“)

TĚŠÁNSKÁ KAPLIČKA A ZVONICE

Dříve stávala v obci dřevěná zvonička u č. p. 10.

V roce **1885** se začalo s bouráním staré zvonice. Při této práci došlo k velkému neštěstí. Smrtelně byl zraněn rolník František Koutňák z č. p. 5., který asi za týden tomuto zranění podlehl. A tak na tomto místě postavili těšánští občané novou **zvonici i s kapličkou**. Zvon byl ulit u **zvonáře Emila Webera v Brně** v roce 1876. Je na něm reliéf sv. Floriána a nápis „**Sv. Floriáne oroduj za nás.**“ Za 1. světové války bylo nařídáno, odevzdat všechny zvony a měděné kotle. Starosta obce **Augustin Řihák** se ale dozvěděl od jednoho známého, že v Hulíně na nádraží je mnoho zvonů. Rozhodl se proto ještě se dvěma občany pro zvony zajet. S koňským povozem se vydali časně ráno do Hulína a těšánské zvony, které tam byly uskladněny, dovezli zpět do obce. Protože bylo zakázané zvonění, zvony uschovali nahoře v kapličce. Po první světové válce občané znovu zvony slavnostně pověsili a zvonili. Další pohroma přišla za druhé světové války v březnu 1942, kdy se musely zvony

znovu odevzdat. Byly uskladněny ve Zborovicích. Po skončení války je odtud dovezli zpět. V roce **1949** se mnozí občané rozhodli, že nechají zavézt do kapličky elektrický proud. Slečna Marie Císařová darovala na výzdobu kaple skleněný lustr, Josef Hanák dva obrazy, rodina Opravilova obraz Panny Marie Lurdské. Další obrazy darovali rodiny Plachá, Zahradníková, Eleonora Šamánková darovala sošku srdce Marie a Páně. V roce **1974** se na kapličce obnovila nová věž a kopule. Odborné práce provedl Jaroslav Borek, klempíř ze Zdounek. Na přípravě a stavbě se podíleli místní hasiči (Vladislav Šubčík, Augustin Zanáška, Bohumil Kunc, František Kunc, Jan Kochaníček, Štěpán Hák a Vladislav Menšík). V roce **2001** proběhla oprava oltáře, kaple dostala novou dlažbu, omítku a byla nově vymalovaná. Stavební úpravy prováděl Vl. Šubčík, Zd. Důbrava, Frant. Kunc, Frant. Nezdařil a Aug. Zanáška. Kapličku vymaloval Ladislav Blaža. V roce **2005** zhotovil František Nezdařil železnou mříž před hlavní dveře. Zvonění obstarávali občané z Těšánek.

V roce 1870 zvonil **Josef Hanák** st., v letech 1882-1890 jeho syn, od roku 1890 do roku 1910 zvonila **Františka Řiháková**. Dále zvonili Fr. Majda, Fr. Zanáška, Filip Kozárek, František Krejčíř, Jan Kochaníček, Alois Fochr a posledním byl Josef Fochr. Poslední jmenovaní však již zvonili jen při úmrtí a pohřbech. Dříve zvoník zvonil ráno, poledne a večer, za což dostával výslužné.

V roce **2006** bylo provedeno elektrické vyzvánění zvonu. 62 294 Kč zaplatil Obecní úřad Zdounky. Zvon zvoní ráno v 7 hod., v poledne a večer v 19. hod. **Kompletně zrestaurovaná byla v r. 2017** včetně vnitřní výmalby, odizolování, fasády i nových vstupních dveří a mříží firmou MALDREV s.r.o. pana Lubomíra Mainuše z Divok.

TRAGICKY ZEMŘELÍ OBČANÉ

Obec ležící na mírně skloněném terénu, pod **starou formanskou cestou** z Kroměříže do Brna s odbočkou do Kyjova, lákala mnohé dareby a lupiče k návštěvě.

Jiří Šuba, rychtář či fojt z č. p. 31, byl původně kurýrem olomouckého kardinála. Jednou na služební cestě byl nedaleko Znojma přepaden a těžce zraněn. Našli ho neznámí muži, kteří ho těžce zraněného donesli na znojemský hrad, kde se ho ujala jedna děvečka. Oba mladí lidé se do sebe zamilovali. Sám kardinál Dietrichstein žádal pána z Roupova, aby děvečku z poddanství propustil. Nebylo mu vyhověno a tak ji Jiří Šuba unesl.

Když se **maminka Františka Vymazala** z č. p. 45 dověděla, že se chystá velká bitva u Slavkova, kde je i její synáček, napekla celou nůši vdolků a pěšky se vydala až ke Slavkovu. Chodila, bloudila a vyptávala se na syna. Syna nenašla a neznámý velitel ji poslal domů. Když vojákům nabídla koláče, musela pár koláčů nakousnout, zda nejsou otrávené a zda ona není vyzvědačka. Syn František se z této krvavé bitvy vrátil, ale tragicky zahynul příští zimu, když svážel dříví v lese na „Hvězdě.“ Svezla se mu noha a on padl na pařez nedořezaného stromu tak nešťastně, že mu ostrý hrot projel krkem a on do rána zemřel.

František Fochr z č. p. 14 v bitvě u Solferina r. 1859 přišel o nohu. Naučil se chodit s protézou a s čakanem. Podnikal dost daleké cesty. Jednou šel už za tmy z návštěvy v Soběsukách a u potůčku na lukách nad Skržicemi si opravoval protézu. Zahlédli ho dva lidé jdoucí od Zdounek. Byl menší postavy, jeho chůze byla klátivá, a tak žena z dvojice začala utíkat a křičet, že je to hastrman.

V roce 1830 řádil v našem kraji mor. Mezi Zborovicemi a Troubkami upomíná na tuto strašnou nemoc železný kříž v kamenné podstavě.

Mrtví prý nesměli být pochováni na hřbitově ve Zdounkách, ale pochovávali se na vrchu vývozu k Troubkám, dnes u „Lipky“.

V roce **1866** řádila v Těšánkách cholera. Zemřelo 26 občanů, prvním zemřelým byl Jan Stančík z čísla 35.

Před 1. světovou válkou narozený pan Zanáška, vyučený řezník, odejel do Ameriky a tam pracoval v Pittsburku v továrně na uzenyiny. Zemřel strašlivou smrtí, semlel ho stroj na mletí masa.

Další tragické události se staly v r. **1902 a 1903** a jsou spojeny se zakoupenou mláticí garniturou, kdy byl **Karel Paliga** z č. p. 32 přimáčknut strojem, když se mu splášili koně. Další rok vyvážel parní kotel rolník František Suchánek, utrhlo se kolo a to rozmáčklo mladého montéra z Dřínova. Tři dny umíral v obecní pastoušce, kde ho opatrovala jeho maminka.

Na chalupě č. p. 5 byl **Jan Koutňák** postřelen zloději, kteří mu kradli koně. Dlouho se uzdravoval a nakonec jen chromal. Štěstí ho opustilo, když jel jednou do Zdounek na nádraží s řepou. Tam si hrál na siláka, chtěl nadzvednout vůz. S těžkým vnitřním zraněním ho zavezli k doktorovi, ale tentokrát mu už nebylo pomoci.

OBDOBÍ 1. SVĚTOVÉ VÁLKY

Do války byli povoláni: Václav Olšina, Bedřich Paliga, Augustin Žourek, Basil Prokop, Alois Frkal, Jan Koutňák, František Koutňák, Valentin Fochr, Vladislav Fochr, František a Václav Zanáškovi, Antonín Ludík, Ignác Krybus, Antonín a František Řihákoví, Alois, František a Josef Fochrovi, Pavel Rochovanský, Arnošt Minařík, František Vašek, Vincenc Hasala, Josef Hasala, Florian Vašek, Josef Opravil, Bohumil Koutňák, Zdeněk Paliga, Antonín Zanáška, František Dratva, Josef Skácel,

Alois Kozárek, František Opravil, František Trňák, Severin Konečný, Josef Plachý, František Konečný, František Kochaniček, Vladimír Kochaniček, Antonín Koutský, Josef Král, Ladislav Dočkálek, Bohumil Dočkálek, Alois Spáčil, Štěpán Opravil, Bohumil Haderka, Alois Smolinka, Adolf Spáčil, Bohuslav Spáčil, Augustin Silný, František Hlaváč, František Pištěcký, Josef Vrána, František Chodil, Jan Černošek, František Majda, Josef Majda, Josef Oborný, Augustin Kunc, František Kunc, Tomáš a Rudolf Koutští, Metoděj Zanáška, Rudolf Zanáška, Jan Navrátil, Filip Kozárek, František Kozárek, Antonín Minařík, Metoděj Skácel
Na italské frontě padl Josef Černošek, první učitel na škole v Těšánkách.

Ranění byli: Augustin Kunc, Severin Konečný, Bohumil Haderka

V ruském zajetí: Florian Vašek, Vladislav Fochr, Josef Skácel, Frant. Hlaváč, Václav Zanáška, Josef Oborný, Alois Nesvadba

V italském zajetí: Josef Fochr

Ranění na italském bojišti: Antonín Ludík, Vladimír Kochaniček

V únoru 1918 nastoupil na vojnu Vojtěch Paliga a Alois Dratva

1920 se vrátil ze Sibiře Florian Vašek

Za 1. světové války se ve vývozu k Troubkám, když se čistil příkop a rovnala cesta, našla se u „Lipky“ záhadná kostra člověka, v jejíž lebce byl dlouhý hřebík (pochovávalo se zde v období moru).

První obětí 1. světové války byl **Valentin Fochr** (*1887), který se přiznal na hospodářství č. p. 6. Ačkoliv měl silnou tuberkulózu, musel narukovat. Asi za rok byl propuštěn z ruské fronty a v březnu 1916 zemřel.

Druhou obětí byl jeho bratr **Ladislav Fochr**, který asi zahynul v ruském zajetí.

Z italského zajetí se nevrátil **František Opravil** z č. p. 41.

Ve válce byl zraněn do oka **Jan Navrátil**, učitel narozený v č. p. 9.

Ke konci války zemřela na španělsku chřipku **Anna Paligová**, manželka mlynáře z č. p. 4.

Poslední obětí první světové války byl **Václav Zanáška** *1893, učitel, praporčík povýšený na kapitána, který bojoval na ruské frontě. Po zajetí vstoupil do českých legií, kde získal hodnost praporčíka. Padl v květnu 1918 při přepadení vlaku u Zlatouštu na Urale. Byl rozsekán bolševickými šavlemi.

V roce 1938 mu byla na jeho domě v č. p. 7 slavnostně odhalena pamětní deska. Velkolepou událost, při níž byli legionáři a hasiči ve stejnokrojích, překazil prudký liják. Slavnost pokračovala ve škole. Učitel Rudolf Horák ze Zdounek vydal spisek „**O hrdinném bratru Václavu Zanáškovi, praporčíku 1. pluku M. J. Husa**“

V této válce byl také těžce zraněn na ruské frontě **Tomáš Koutský**, narozen v č. p. 49. Vrátil se sice domů, ale granát ho zranil mezi okem a uchem. Zemřel sice až v roce 1930, ale od zranění nebyl v pořádku. Bláznil. Otec tohoto Tomáše František pracoval v Ostravě jako zedník a přišel tam o ruku. Bylo to před 1. světovou válkou. Pak několik roků dělal v Těšánkách pastýře.

V roce 1937 zemřel v Těšánkách **Alois Kunc**, narozený v r. 1899. Byl na italské frontě a zajetí strávil v Albánii. Dvakrát prodělal malárii a po návratu domů býval často nemocný, zemřel v 38 letech.

Po válce se brzy vrátil legionář **Antonín Řihák**, nar. v. r. 1895. Byl poslán na ruskou frontu a při dobývání nějakého města byl zasažen střelou do plic. Po částečném vyléčení musel znovu na frontu, tentokrát italskou, kde se dostal do zajetí a italské podnebí mělo dobrý vliv na jeho průstřel plic. Dožil se 80 let.

Smutný byl také osud devatenáctileté učitelky **Toničky Brázdilové**, která na jižním Slovensku utíkala v roce 1919 před Maďary. Schovala se na nádraží, kde ve strachu probděla celou noc, nachladila se, onemocněla tuberkulózou a brzy zemřela.

Slavnostní odhalení pomníku padlým občanům Těšánek v 1. světové válce. Pomník, který stál na kraji obce (dnes rodinný dům B. Žourky) postavil čtenářský spolek Slavomír. Byl odstraněn v roce 1939. **Kameny z pomníku jsou dodnes uschovány.**

TRAGICKY ZEMŘELÍ OBČANÉ po 1. světové válce

V roce **1920** došlo málem také k velké tragédii. **Bohumil Koutňák** byl zachycen u mlynáře Vojtěcha Paligy mlýnským kolem, když ho opravovali. Naštěstí uslyšel mlynář řev a kolo ihned zastavil.

V roce **1927** v č. p. 62 nešťastně upadla **Marie Navrátilová** a zlomila si nohu v kotníku. Zlomenina se nedala spravit a tak až do smrti v roce 1929 ležela.

V roce **1929** při požáru domu č. 48 byla při kopání jámy na vápno nalezena kostra mladé ženy. Odborník odhadl stáří ženy na 18 – 20 let. U majitele domu prý pobývala jistou dobu schovanka, sirota z nějaké přízně. Pak prý odešla. A tak se na ní zapomnělo. Vzhledem k tomu, že občan, u kterého měla žít, už nežil, tak se nic nevyšetřovalo.

V roce 1931 se staly v Těšánkách dvě tragické události. 27. dubna spáchali sebevraždu z nešťastné lásky Josef Oborný z č. 34 a jeho milá Anežka Zaoralová. Podle pamětníků před sebevraždou obešli společně celou ves, aby se rozloučili. Zastřelili se za zahradami. Chtěli být pochováni spolu, ale to jim nebylo splněno, měli jen společný pohřeb.

Na začátku listopadu zastřelil pan Černošek z č. p. 31 v opilosti svou manželku. Byl odsouzen na 4 roky a za dobré chování byl za 3 roky propuštěn.

V roce 1930 pomáhala při mlátičce u Fochrů Anička Kuncová z č. p. 36. Při seskoku z mlátičky se nabodla na vidle. Pobyla si delší dobu v nemocnici.

V roce 1935 se těžce postřelil z nešťastné lásky Josef Fochr z č. p. 28.

TRAGICKY ZEMŘELÍ OBČANÉ v době druhé světové války

Tragicky zahynul student Gymnasia v Kroměříži, František Opravil z č. p. 52. Jel vlakem do Kroměříže, ve Skržicích nebo Šelešovicích vystoupil z vlaku a pak si prý lehl na koleje. Vlak, který jel zpátky, ho přejel. Neví se, proč to udělal.

V roce 1940 tragicky zahynul Ladislav Juda z č. p. 38, který se ve Zdounkách učil na zedníka, spadl na něj kvádr. Měl 15 roků.

V téže roce byl na prázdninách u Konečných jejich vnouček František Vintr ze Zlína, kterého přejelo nákladní auto, když přebíhal po cestě.

Na stavbě dálnice na Bunči pracoval za druhé světové války i František Hasala. Po hádce s ostatními dělníky před nimi utíkal, upadl, zlomil si žebra a ta mu propíchna plíci. Přes okamžitou lékařskou pomoc dostal tuberkulózu a zemřel.

V roce 1943 byl umučen v Mauthausenu Stanislav Císař, narozený v Bratislavě. V Těšánkách žil jeho dědeček. Od dětství toužil být hercem. Za války mu otec protekčně zařídil místo v bance, ale právě tam byl zatčen, odsouzen a popraven.

V roce 1943 spáchal sebevraždu Miroslav Trňák z č. p. 48. Byl úředníkem firmy Baťa ve Zlíně, narozen v r. 1914. Otrávil se.

TĚŠÁNKY V DOBĚ DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

S příchodem Němců a vytvořením protektorátu se změnil i život na vesnici. Němci ihned přikázali několik nařízení a změn, které museli vesničané akceptovat.

V říjnu 1939 Němci zavedli lístky na maso, mléko, chléb, v prosinci na šaty. Bylo nařízeno odvádění sádla z místních porážek, povinná dodávka vajec a mléka do mlékárny ve Zdounkách. Razítka byla dvojjazyčná. Při domácí zabíjačce musel být přítomen úřední zvěrolékař. Musely být odevzdány místní kroniky.

1941

Zásobovací tajemník vydával potravinové lístky, poukázky na obuv šaty. Dlouhou a krutou zimou téměř vyhynuly koroptve. Z dalších nařízení bylo mletí jen jeden den a to hromadně. Postupně byly ustanoveny noční hlídky a povinné zatemnění. **Josef Fochr** se vzdal funkce starosty, starostou se stal **Alois Fochr**.

1942

Byl zapečetěn Paligův mlýn. Po atentátu na R. Heydricha museli všichni občané obce podepisovat listinu, že nebyli účastni na atentátu. 31. 5. přijela do obce o půl čtvrté hodině ráno 4 německá auta. Asi 60 německých vojáků obklíčilo vesnici a provádělo prohlídku všech domů, kde pátrali po nepřihlášených osobách a hledali zbraně.

1943

Do Rakouska a Německa na nucené práce odešli Zbyněk Černý, Ant. Dratva, Alois Hasala, Josef Jurečka, Fr. Jurčík, Karel Kozárek, Mir. Kozárek, Josef Konečný, Ant. Minařík, Václav Minařík, Josef Prokop, Jaroslav Žemla, Bedřich Žourek, Marie Vašková a Stanislav Stavjanuk – nucené práce v Čechách.

1944

U Zborovic a u Věžek se srazila a zřítily dvě americká letadla. Ve Chříbech se objevili partyzáni - členové partyzánského oddílu Olga. 26. 12. 1944 přeletělo přes Těšánky 150 amerických bombardérů. Do Německa na práci odešli Štěpánka Foltýnová, Jar. Hrabálek, Jos. Hrabálek, Jar. Vlček a Vojta Vrbecký. Na zákopové práce J. Klenovský, Jos. Olšina, J. Paliga. V letecké továrně pracovali Milan Müller, St. Rosický. **V Německu bylo na práci za druhé světové války z Těšánek celkem 16 občanů, 14 mužů a 2 ženy**

1945 Konec války

„Všichni občané netrpělivě čekali, až přijde konec té hrozné války. Mnozí občané schovávali do sklepů potraviny i šatstvo nebo je zakopávali do země. Obávali se, že ustupující německá armáda bude rabovat a loupit. Ve dnech 14. – 16. dubna projelo vesnicí několik větších německých tankových a motorizovaných útvarů. Ruské bombardéry bylo vidět poprvé 21. dubna. Ve středu 26. dubna odpoledne přišel do Těšánek německý oddíl o síle asi 130 mužů. Vesnici opustili v pátek. Byla to neklamná známka blížící se fronty. Mocné dunění na západě a jihozápadě ohlašovalo dělostřelecký souboj v okolí Brna. 29. dubna vesnicí projelo ráno několik oddílů německého dělostřelectva směrem k Roštínu. Ale již kolem 10. hodiny dopolední se spěšně vracely a mířily přes Zdounky a Troubky k Morkovicím. V poledne 30. dubna umístili Němci, kteří ráno přijeli od Roštína, houfnici 10,5 cm u domu p. Žourka, u silnice z Těšánek do Zdounek, ale pak s ní odjeli na silnici mezi Zdounky a Zborovice, kde měli další děla. Pozdě večer Němci obsadili výšiny kolem obce a zaujali vhodná místa na obranu. V noci bylo zřetelně slyšet palbu kulometů. V úterý 1. května po deváté hodině ranní přišla do Zdounek telefonická zpráva, že Roštín byl v časných ranních hodinách obsazen bez boje Rumuny. Němci prý v Roštíně a okolí hromadně složili zbraně. Obyvatelé Těšánek tomu moc nevěřili, protože nic tomu nenasvědčovalo, že je bojiště tak blízko. A přece tomu bylo tak. Okolo 11. hodiny dopolední začala kulometná palba u Dvorka, osamělého to statku na kopci mezi Lebedovem a Zdislavicemi. Proti pronikajícímu čelu Rumunů mohli Němci vyslat do boje jen slabé zálohy starých vojáků. Pravé křídlo Rumunů proniklo podél lesa od Roštína až k Divokám a k výšině jižně od Těšánek, kde byl rychle likvidován nepatrný odpor Němců. Krátce poté postoupil jiný útvar po úzkém hřebenu ratolesti honětické a přiblížil se k vesnici od západu, když na výšině zdolal ručními granáty několik hnízd odporu a přivedl několik zajatců. Mezitím již Rumuni prolomili slabou německou uzávěru před Lebedovem a krátce po druhé hodině vnikli do obce. Uvnitř obce se několik Němců vzdalo, ale na okraji obce bylo nutno dobýt osamělá hnízda odporu jedno po druhém. Asi současně vyrazilo pravé křídlo znovu vpřed a okolo 15. hodiny vyčistilo okolí školy. Ve stejnou dobu jiné rumunské oddíly bojovaly u Divok a

zatlačely Němce na kopce před Zdoukami. Přes trvající palbu Němců pronikli Rumuni po silnici až k domku p. Žourka. Jejich levé křídlo umlčelo po tvrdém boji Němce v úvoze na „Věličkách“. To byl již na silnici natažen telefon, několik povozů přivezlo municí, sanita odvážela raněné a vesnicí proudily čerstvé zálohy rumunské pěchoty. Německé dělostřelectvo vystřelilo pouze několik granátů, které dopadly mimo obec. Několik dopadnuvších min nevybuchlo. Poslední zoufalý německý odpor byl na loukách, kam Němci ustoupili z vesnice. Ale po 16. hodině jejich odpor ustal. Těšánky byly svobodné. Ve vesnici zavlály vlajky. Počet Němců, kteří se zúčastnili bojů o Těšánky, nemohl být přesně zjištěn. Odhaduje se 100 -120 mužů. Rumuni zajali ve vesnici a okolí kolem 30 až 40 zajatců. Ztráty Rumunů byly nepatrné. Padl jeden voják, dva byli raněni. Na silnici ke Zdoukám u domu p. Žourka položil svůj mladý život Bohumil Fuksa, kominický učeň z Kostelan. Neměl ještě 17 let. 1. května šel vymetat komíny do Roštína. Zde vyměnil kominické náčiní za samopal a pomáhal osvobozovat Těšánky. Byl střelen přímo do hlavy. Odpočívá na hřbitově v Kostelanech.

(Z těšánské kroniky)

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA V ČÍSLECH

Druhá světová válka oficiálně trvala od 1. 9. 1939, kdy Německo zaútočilo na Polsko, do 2. září 1945, kdy kapitulovalo Japonsko. Trvala 6 let a zúčastnilo se jí 70 států. Válčilo se na území 40 států Evropy, Asie, Afriky a Oceánie.

Zahynulo v ní **60 milionů lidí**, z čehož 20 milionů připadá na vojáky a 40 milionů na civilisty. Celkové množství ztrát zůstává ovšem nejisté, neboť počet mrtvých nelze zcela přesně určit. Nejvážnější ztráty utrpěl **Sovětský svaz**, který v průběhu války přišel o **26 milionů lidí**. Procentuálně nejvyššími ztrátami bylo stiženo **Polsko**, jež pozbylo takřka pětinu své předválečné populace - **přes šest milionů lidí**. Na druhé místo se dostala Jugoslávie s přibližně 10,9 %, což představuje **1,7 - 2 miliony lidí**. Britové přišli o **388 tisíc lidí**, což představovalo 0,8 % obyvatel, Američané o **407 tisíc** (0,4 % obyvatel). Němců zahynulo **sedm milionů**, tedy 9,5 % obyvatel. Spojenecké mocnosti stála válka na 350 miliard dolarů, Německo, Itálii a Japonsko přes 200 miliard. Také nesmíme zapomenout na to, že nacisté plánovitě zavraždili **okolo šesti milionů Židů** ze všech evropských zemí. Nejodpornější německý zločin představuje **holocaust**, systematické a promyšlené vyvražďování Židů nacisty, jež si vyžádalo životy **6 milionů lidí**.

Po válce zůstalo **35 milionů invalidů a 20 milionů sirotků**.

Německými koncentračními tábory, věznicemi a káznicemi prošlo **450 tisíc** československých občanů. Asi **335 tisíc** lidí zahynulo. Převážná většina mrtvých pocházela z řad Židů: bylo jich 277 tisíc, z toho 15 tisíc dětí. Při masových represáliích proti obyvatelstvu protektorátu na podzim 1941, za prvního stanného práva, Němci popravili, nebo jinak zlikvidovali **500 lidí**. Za druhého stanného práva, vyhlášeného po atentátu na Heydricha od května do začátku července 1942, přišlo o život na **pět tisíc mužů a žen**. Dalších 10 tisíc vězňů padlo hladem a vysílením, když je koncem války hnali esesáci z koncentráků ohrožovaných postupujícími Spojenci přes území protektorátu. Na různá místa zaútočili spojenečtí letci, při tom zahynulo na 7 500 civilistů. Okolo 10 tisíc Čechů se stalo obětí německého teroru. Dalších 95 tisíc mužů, žen a dětí doplatilo na nejrůznější válečná omezení, jako byl nedostatek léků, kvalitního jídla a podobně. Na všech frontách padlo **25 tisíc československých vojáků**. Nacisté zavraždili rovněž **na šest tisíc Romů**.

V roce 1946 registrovaly československé úřady 33 345 invalidů a 56 643 pozůstalých.

PRIMICE
VOJTĚCHA KRYBUSE
(9. srpna 1944)

**Starosta Fochr veze
P. Krybuse
do zdouneckého kostela**

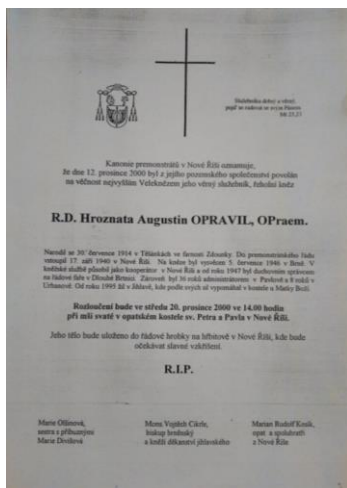

**Průvod ve Zdounkách. Vpředu
řádové sestry ze Zdounek**

P. AUGUSTIN OPRAVIL

**Augustin Opravil
mezi odvedenci, stojící
vlevo**

**Se svými rodiči
a sestrou Marií Olšinovou,
rozenou Opravilovou**

**Průvod do kostela ve
Zdounkách**

Družičky na primici P. Krybuse

PRIMICE

(v katolické církvi označení první mše svaté, kterou slavnostně slouží nově vysvěcený kněz (novokněz) za účasti farního společenství, ze kterého tento novokněz pochází).

V předposledním roce války zažili obyvatelé Těšánek velkolepou událost - slavnost k počtě nově vysvěceného kněze římsko-katolické církve **P. Vojtěcha Krybuse**. V tento den byli všichni svátečně oděni a naladěni. Vesnická mládež byla v krojích a celá obec se také oděla do slavnostního hávu. I v dnešní době by se nad tou krásou tajil dech. Po dlouhých letech temnoty se Těšánky a Zdounky rozzářily spoustou nádherných barev. Tuto slavnost si nenechali ujít věřící i nevěřící z Těšánek, Zdounek, ale i z okolních vesnic. V tento slavnostní den všichni zapomněli na válku a na jejich tvářích se objevily úsměvy a radost. Za doprovodu hudby se slavnostní průvod vydal z Těšánek do Zdounek. Pro všechny účastníky to byl nezapomenutelný zážitek.

O trochu skromnější byla primice **P. Augustina Opravila** z č. p. 41, syna Ladislava a Bernadety Opravilových, která se konala **7. července 1946**. Augustin Opravil se stal knězem řádu premonstrátského. Z Brna, kde byl vysvěcen, přijel vlakem do Zdounek. Ve slavnostním průvodu ho doprovázeli chlapci a dívky v hanáckém kroji. U kostela je vítal Frant. Krejčíř z Těšánek a důstojný pán **Vojtěch Král**. V Těšánkách byla postavena brána, kde vysvěceného kněze přivítal Josef Fochr. Poté se všichni odebrali do kapličky na požehnání. Mládež upletla na 300 věnců a ty byly upevněny na kůly od kovárny po hospodu. 9. července proběhla hlavní slavnost, když v kostele sloužil Augustin Opravil první mši svatou.

TRAGICKY ZEMŘELÍ OBČANÉ po druhé světové válce.

V roce 1947 si při pádu z půdy zlomila nohu **Marie Kozárková**, dostala otravu, a tak ji museli uřezat nohu, aby jí zachránili život.

V listopadu r. **1948** se utopil v potůčku od Divok kousek pod silnicí ke Zdounkám **pan Vlček**. Viděly ho děti, které šly na roráty, ale myslely si, že je to hastrman. Bály se a utekly. Pan Vlček prý trpěl padoucnicí, byl ženatý na č. p. 23.

Po dobu druhé světové války měl pronajatý hostinec v Těšánkách **František Trávníček**, vyučený malíř a řezník. V r. 1948, když už byl odstěhovaný v rodné obci, nedal přednost a zabil se na motocyklu.

Začátkem prosince **1950** tragicky zahynul **Josef Trňák**. Rozhazoval na „Podílku“ pod „Hájem“ mrvu. Po cestě domů spadl z lávky na „Strži“ do mrazivé vody. Sice se mu podařilo vylézt, ale byl tak zmatený, že místo k Těšánkám se vydal pod „Háje“.

V roce **1965** tragicky zemřela **Aloisie Fochrová** z č. p. 64. Šla na besedu naproti do kovárny, nedávala pozor, srazila ji motorka a byla na místě mrtvá.

V roce 1966 tragicky zahynul Josef Opravil z č. p. 52, nar. v r. 1925. Vracel se z práce na pionýru.

Oldřich Zanáška pracoval na dráze ve Zdounkách (1909-1969), kde se oženil. Čistil výhybky kolejí a byl přejet přijíždějícím vlakem z Kroměříže.

V roce **1972** spáchal sebevraždu **Stanislav Jelínek** z č. 60. / 1937-1972/

U potoka od Těšánek pod č. 22 byl nalezen v r. **1977** mrtvý muž Jiří Mikl, který utekl z protialkoholního léčení z Kroměříže.

V roce **1981** spáchal pravděpodobně sebevraždu jeho otec **Emil Jelínek** *1910

ŽIVELNÉ POHROMY A EPIDEMIE

1763 – velké krupobití

1769 – dobytčí mor

1803 – strašná průtrž mračen

1830 – poslední morová epidemie

1866 – cholera

1889 – velké krupobití

Od tohoto roku se chodilo ze zdounecké farnosti procesí před svátkem Petra a Pavla na posvátný Hostýn

1915 – v červenci průtrž mračen

V některých domcích na dolním konci vesnice se někteří obyvatelé zachránili jen pomocí ostatních mužů z vesnice. U mlýna se zřítily část chlévů a místnosti, kde se z místních vinic tlačilo víno. Dokonce z Divok byl vodou přinesen již utopený pes s řetízkem uvázaným u boudy.

1939

V červnu velká bouře, blesk sjel po elektrickém vedení, v 10 domech spálil pojistky
Došlo k regulaci Olšinky, protože se řeka při větších deštích vylévala

1941

Koncem měsíce srpna přišly prudké lijavice, 21. srpna nastala průtrž mračen, během dvou hodin spadlo 145 mm vody, voda z polí se podobala hučící řece.

1965

V květnu v odpoledních hodinách se přihnala bouře, když se první vzdalovala, přišla nová, pak se první vrátila, srazily se, průtrž mračen, kroupy mnoho škod, voda z polí se hnala ve výšce 30 cm hlavní silnicí, na loukách bylo přes půl m vody, bouře trvala hodinu

1983 velké sucho

Jaké bylo sucho, bylo nejlépe vidět ve studni „**Obecní**“ před Krybusovým. Pan Krybus tvrdil, že sto let takové sucho nebylo jako v tom roce 1983. I když bývávalo sucho, voda vždy ve studni byla. V březnu 1983 nechyběl ani celý metr po vodu, ale v říjnu to už byly 3 metry.

STUDNY

První studna byla před **Krybusovým**, tedy před č. p. 9, druhá před **Suchánkovým** č. p. 15, třetí před **Dratvovým** č. p. 19, čtvrtá před **Ludíkovým** č. p. 50. Všechny tyto obecní studny byly vyzděny kamenem a byly v průměru asi 3 metry široké. Voda se tahala okovem. Okov byl zavěšen na železe, který se namotával či odmotával na dřevěném válci, kterým se otáčelo starým kolem od vozu. Toto bylo na dřevěné konstrukci a studna byla také obitá deskami do výše asi ¼ metru, aby tam někdo nespadol. Do těchto studní chodili pro vodu snad všichni občané. Když se dobytek hnal z pastvy, tak jeden z pasáků utíkal napřed přichystat vodu dobytku u studny před Krybusovým. Ze studny se tahala a vylévala do velkého koryta před studní a zde se dobytek jdoucí z pastvy napájel. Představte si 150 žíznivých krav, když jedna kráva vypila kýbl vody, kolik to bylo vody a nikdy nechybělo!

Nejlepší a hlavně v létě nejstudenější voda byla před Dratvovým č. p. 19. Tato studna byla také v Těšánkách nejhlubší.

Když se přestal pást dobytek na pastvisku, začali si občané dělat studny doma. Po první světové válce byly dávány do studní betonové skruže. Před č. p. 50 se zasypala, takže ve vesnici zůstaly 3 studně a voda se musela pumpovat. V roce 1928 byly studny opatřeny pumpami.

OBCHOD V OBCI

Na čísle 25 bydlel pan Silný, který prodal domek novému majiteli **Leopoldu Máčelovi**, který zde zřídil malý obchod. V roce 1942 ho koupil **Karel Pekař**. V roce 1952 ho převzala **Jednota Kroměříž**. Zde se vystřídalo několik prodávajících - paní Otilie Pištěcká, Koupilová, Marie Holoubková, Marie Komižová, Věra Žáková. V letech 1988 se rozhodlo, že se postaví nový obchod. Stavba začala v roce 1989 za původní čekárnou ČSAD. Stavebnických prací se zúčastnili i občané Těšánek. Byl dostavěn v r. 1990, ale z důvodu velkých změn ve společnosti po listopadu 1989, nebyl obchod uveden do provozu. Začátkem devadesátých let Obec Zdounky pronajala tuto stavbu jako sklad drogistického zboží rodině Kopčilové ze Střílek. V roce 1995 zakoupil tuto stavbu pan Imrich Czismázia, který zde otevřel obchod s náhradními díly, materiálem pro zemědělské stroje. Tento obchod funguje i v dnešní době.

V roce 1990 původní majitel obchodu č. p. 25 Karel Pekař pronajal obchod paní Lence Císařové, která po stavební úpravě uvedla obchod do chodu do roku 1995. Dalším prodejcem v tomto obchodě byl Martin Novák z Kroměříže a Libor Pekař, který v březnu 2001 ukončil prodej.

Občané byli nuceni nakupovat ve Zdounkách nebo v Kroměříži.

V březnu 2003 otevřela obchod Táňa Brablcová,

kteřá zde prodávala nejen základní potraviny, zeleninu, ovoce, ale i drogerii. Od prosince si otevřela obchod ve svém vlastním domku, v č. p. 26. Paní Brablcová ukončila svou prodejní činnost v září 2013. V červnu 2014 začala prodávat v obchodě na č. p. 25 paní Bednařiková z Lebedova. Majitelem obchodu byl Jiří Jedlička, který obnovil prodejnu s názvem "Můj domov," která fungovala do roku 2017.

HOSPODY

Dříve tu bývaly 3 hospody. První byla v domě č. p. 50 pana Antonína Ludíka, později syna Vojtěcha. Druhá byla na čísle 26 u Brabců. Zůstala třetí hospoda při hlavní silnici na čísle 16. Majitelem hospody byl **Florian Zdráhal**, od něho ji koupil **František Kvasnička** spolu s 12 měřiciemi pole. Pak koupil tuto hospodu pan **Řiháček** z Libosvárů, ten ji prodal **Spáčilovi**, též z Libosvárů. Dalším majitelem byl **Pavel Rachovanský** a ten prodal hospodu panu **Aloisovi Miklíkovi**. Od roku 1938 do roku 1941 vlastnil hospodu pan **Trávníček**. V tomto roce ji zakoupili **Antonín a Marie Královi**. V roce 1952 přebrala hospodu **Jednota Kroměříž**, ale paní Králová zůstala v hospodě až do odchodu do důchodu v roce 1981. Na hospodu nastoupila nejprve **Elena Přikrylová**, pak **Marie Trnčáková**. Po roce 1989 byla zavřena. V roce 1991 si ji pronajal **Karel Daniel** do roku 1992, poté **Jan a Helena Stojanovi** z Chropyně do r. 1993. V této hospodě se vystřídalo několik dalších prodávajících. V roce 2000 vedla hospodu majitelka **Jana Králová** a v roce 2010 ji pronajala **Daně Diblíkové**. Od července 2011 do srpna 2012 vedl hospodu **Milan Urban**. V září 2012 byla otevřena hospoda panem **Jiřím Červenkou** z Lebedova, a to do konce dubna 2014.

STUDÁNKY

Studánek na těšánském katastru nebylo mnoho. **Nejvzácnější studánka byla v „Debří“**. Nad studánkou se skláněla velká krásná vrba, na které visel obrázek Panny Marie s Ježíškem. Jenže asi v roce 1929, kdy bylo velké sucho, se zapustily do studánky tři betonové skruže, aby se tam zadrželo více vody. Odtud se voda vozila koňmi na Dvorek. A tak bylo po výborné vodě. Sice vedle skruže vznikla nová studánka, ale železná pumpa a otevřená studna nedělaly dobře vodě. Také krásná vrba uschla, později tam byla zasazena lípa, ta se ale jistě nedožije 300 let, poněvadž lípa moc ráda vlhko nemá.

Druhá studánka bývala na „Předních hájích“, až skoro na nejvyšším bodě, pod mohutným ořechem. Tato studánka ovšem neměla moc dobrou vodu. Voda bývala červená, tedy velmi železitá a i pramen nebyl vydatný. Dnes je okolí studánky srovnáno se zemí, ale voda pořád prosakuje, takže traktory se tomuto místu vyhýbají.

Jedna **studánka také bývala u chodníku do „Dolů.“** Od cesty za „Strání“ odbočoval chodník do středu „Dolů“ a tak sto metrů od cesty byla v malé příkopce pod velkým vrbovým keřem studánka, s dobrou vodou, která nikdy nevyschla. Až majitelka odvodnila pole po pravé straně.

Také u **Krybusova pole** vedle vývozu k Troubkám patřící k č. p. 9 bývaly v příkopu **dvě udělané studánky** zásobené vodou z odvodnění. Nebývala tam voda po celý rok. Pastvisko bývala studánka a voda v ní bývala po celý rok.

Za kovárnu až u „Obrázku“ mezi poli patřící k č. p. 114 a 30 byl z údolí po levé straně silnice až po mlýnský náhon úzký příkop. Zjara ovšem vždy vyschla bývalá studánka, ze které šla voda uvedeným příkopem. Většinu roku byl příkop suchý, bývaly u něj tři keřky.

Stařeček Navrátil vyprávěl strašidelný příběh, že když chodil v noci přes dvůr, viděl v dálce směrem ke „Strži“ v místech příkopu, co jde od „Obrázku“ při zemi světlo. Takový namodralý ohniček. Chlapci poslouchali, ale nevěřili. Jít se tam podívat ovšem báli. Asi po 40 letech pozvali proutkaře pana Konečného, který jim povídal, že hledat vodu není takový problém, jak ropu, uhlí či nějaké rudy. Najednou se otočil a ukázal směrem k bývalé „Strži“ a povídal, že tam je určitě ropa. A oni si vzpomněli na stařečka a ohýnek. Proutkař jim vysvětlil, že ropu doprovází plyn, který skulinami uniká na povrch země a v noci modře světélkuje.

POŽÁRY V OBCI

Roku **1558** nebo **1559** stihlo Těšánky velké neštěstí, prý celé vyhořely. Při prvním sčítání lidu byly kromě dvou domků a mlýna na dolní straně vesnice a osmi domků na vrchní straně postaveny všechny vedle sebe, jen mezi některými byly uličky. Proto je docela možné, že Těšánky vyhořely celé. Další velký požár v r. **1880** způsobili chlapci Smolinkovi, když zatopili kozám, aby jim nebylo zima. Dobytek zachránili jen v domě č. p. 27. Neshořel dům č. p. 11, ačkoliv byl uprostřed vesnice, byl totiž pokrytý břidlicí. Také nevyhořel mlýn č. p. 4, domek č. p. 47 a 38 a nová stodola pokrytá břidlicí u č. p. 9.

Kolem roku **1890** hořely dvě stodoly č. p. 27 a Dratvova č. p. 26

1892 hořelo u pana Fochra

Asi v roce **1905** shořela stodola u hostince č. p. 16.

Snad v roce **1909** shořela stodola u domu č. p. 30 u Zahradníků.

1907 hořelo u pana Spáčila

V roce **1922** vyhořel dům č. p. 21. Stavení stálo vedle domu V. Kalivody. Vzadu u domku byla kůlna, kde se vařily trnky. Pravděpodobně od jiskry něco chytlo a oheň se velmi šířil dál. Trnky se vařily ve velkém a v mnoha rodinách byly trnky jediné jídlo, které děti na chlebu měly. Po sádle, másle či nějaké pomazánce nebylo ani památky. Děti takové jídlo vůbec neznaly.

V roce **1924** vyhořely stodoly v č. p. 5 a 6 Frkalova a Fochrova. V té době se hašteřili lidovci s republikány a šířily se řeči, že stodoly zapálil nějaký lidovec z Troubek.

V roce **1929** vyhořel Trňák Josef č. p. 48. Bylo to ke konci žní.

Poprvé zasahoval těšánský sbor.

V roce **1979** hořel dům č. p. 33. Dům dala své vnučce paní Rozsypalová. Dva kluci si udělali na hůře ohýnek. Naštěstí na hůře téměř nic nebylo, takže shořela jen střecha na přední straně domu.

PRŮMYSL

Těšánský mlýn se poprvé vzpomíná v roce **1373**, kdy došlo k prodeji půlky mlýna s loukami a příslušenstvím. Druhá půlka mlýna asi patřila některému těšánskému vladykovi a vzpomíná se ještě v roce 1415 a 1499. V roce **1561** byla spojena se Zdounkami druhá část Těšánek, a to 10 člověků a jedenáctého mlynáře s rybníky a rybništi Petrovi Čertorejskému z Čertorej, který téhož roku nabyt Zdounek. Z toho je vidět, že mlýn v Těšánkách patřil do válek husitských dvěma majitelům. Po husitských válkách přešel do světských

rukou i statek kapituly kroměřížské a tím i část Těšánek. V roce **1508** biskup Stanislav Thurza tyto statky vyplatil, ale mlýn v Těšánkách zůstal nějakým způsobem celý v rukou světských. A v roce 1851 se po zrušení roboty „výkup“ platil majitel svobodného mlýna v Těšánkách jen 4 zlaté 32 krejcarů. To znamená, že mlýn už musel být vykoupen.

V roce **1561** při prodeji Těšánek k panství zdouneckému prodávají se i rybníky a rybnišťe, tedy místa, kde bývaly rybníky. Svědčí o tom, že **Těšánští prodávali v minulosti ryby**.

Dodnes se jedna polní trať na Těšánsku jmenuje „**Vinohrady**“. V této trati bylo několik políček, kterým se říkalo „Horky“. A jak je zapsáno u nás s vinohrady řídily horenským právem falkenštejnským. Ve Zdounkách se připomínají vinice v letech 1523 a 1636, ale ještě roku 1750 bylo ještě selských vinohradů na panství zdouneckém 24 jiter. Ve Zdislavicích se připomínají vinohrady již roku 1398. Jaké bylo víno z našich vinohradů, je těžké zjišťovat, ale ze zápisů po postavení Nového dvorka „Dvorka“ tam hospodář prodával dobré víno ze strání dnes zalesněných. Vínu prý se velmi dařilo, než byl vysekán vzrostlý bukový les, skoro prales, táhnoucí se od ratajského lesa po šíji až nad dnešní mlýn Olšinu. Po vykácení chladné větry severní kazily i jakost vína. V Těšánkách se pěstovalo víno asi do konce 19. století, ale zničila je nemoc „**Peronospora**“ (plíseň vinné révy), proti které tehdy nebylo léku. Ve mlýně v č. p. 4, který měl největší rozlohu vinohradů, byl v roce 1921 viděn lis, na kterém se lisovaly hrozny z těšánských vinohradů. Lis byl zachovalý, vypadal jako nový a na příčném dřevě, ve kterém se točil dřevěný šroub na utahování lisu, byl vyřezán letopočet 1792.

Podle vyprávění pana Josefa Navrátila z Litenčic, který doprovázel jako voják bratra rakouského císaře Františka Josefa I. Maxmiliána do Mexika, proto mu říkali Mexičan, tak prý se za jeho mládí **pěstoval i u nás chmel**. Každé větší panství mělo mimo kořalečné palírny pivovar. Jistě se nedovázal chmel od Loun či Žatce z Čech, ale pěstovali si ho sami. **V Drážově** se po vrbě pnul chmel, který přečkal velkou zimu 1928/29, ovšemže, už planý. A tehdejší pivo, které se vařilo v trati Drážově, nebylo špatné. Po první světové válce bylo pivo velmi špatné a stařeček Navrátil, který měl rád pivo a také mu rozuměl, říkával: *“Když před válkou umývali sklenice po pivě půl dne v jedné vodě, tak ta voda, kde se sklenice umývaly, byla lepší jak to poválečné pivo!”*

V Těšánkách také bývala **tlačírna oleje**.

V roce 1667 se na našem okrese připomíná dílna olejná v Litenčicích, Morkovicích a Pornicích. V Těšánkách byla dílna velmi rozsáhlá, neboť když byla v roce asi 1890 zrušena, rozdělila se na tři domky. Olej se tlačil hlavně ze semene lnu a ještě z některých olejnatých semen. Semeno se dobře roztlouklo v dřevěném k tomu vyrobeném korytě dřevěnými kyji a pak se olej tlačil pomocí silného řevěného šroubu. Tlak musel být velký, vždyť několik mužů přitahovalo lis asi pětimetrovými dřevy, na způsob pozdějšího žentouru. Ovšem, že se netočilo dokola, jen se přitahovalo.

PAMÁTEČNÍ LÍPY A SAKRÁLNÍ PAMÁTKY

Památeční lípa byla zasazena u bývalé formanské cesty, která vedla od Kroměříže na Nětčice a okolo Zdounek velkým úvozem mezi Těšánkami a Troubkami, dále k Rozárovu a k Chlumu, navazovala na cestu k Brnu a Uheskému Hradišti.

V roce **1886** lípu zasadil rolník Jan Navrátil č. p. 9 z Těšánek na místo, kde byli pochováni vojáci „Prajzi“, kteří zde táhli od Zborovic a na následky zranění nebo nemoci zemřeli.

V roce 1914 na začátku první světové války při opravě cesty (úvozu) u této lipky vykopali kostru, která měla v lebce velký rezavý hřebík. Za pěkného počasí je pěkný rozhled od lípy na Zdounky, Zdislavice, Zborovice Medlov, též na Chlum a hostýnské vrchy s kostelem. Lípa je srdčitá a vhodná na bylinný čaj z květů.

V roce **1919** zasadil památeční lípu na počest nové republiky u č. p. 10 rolník Augustin Řihák

V roce **1968** zasadili tři občané Karel Pekař st. z č. p. 25, Antonín Král č. p. 16 a František Loucký č. p. 1 památeční lípu u autobusové zastávky.

V roce 1999 postavil Boží muka u lípy za potokem pan Josef Fochr. Byla vysvěcena 7. 5. 2000 Františkem Janhubou, farářem ze Zdounek.

1. 11. 1996
zasadili památeční lípu
u obchodu UNI
Ant. Háek a Frant. Kunc

SMUTEČNÍ KŘÍŽ za Těšánkami

V létě roku 1886 do obce chodívali jedni manželé kupovat kuřata a jinou drůbež. Pocházeli z Líšně u Brna, a proto se jim říkalo „Líšňáci“. Jednou také šli cestou od Roštína, když je zastihla velká bouře. Schovali se pod velkou trnkou. Najednou do tohoto stromu uděřil blesk a ženu zabil. Těšánští občané ji odvezli na vozíku k tamnímu pastýři Majdovi a pohřbili ji ve Zdounkách. Zde na místě jejího skonu byl dán obrázek, který zde umístili Císařovi, kteří tam měli pole. Roku 1936 byl obrázek opraven novým majitelem pozemku Jindřichem Fochrem. V roce 1983 jeho syn Josef dal nový obraz, který znázorňuje srdce Ježíše. Tento obraz namaloval **Antonín Mucha z Divok**. Dodnes tam stojí obrázek. Pan Krybus na tom místě zasadil v r. 1967 lipku. Místu se říká „**U zabitýho.**“

V roce 2020 restauroval tento svatý obrázek malíř a restaurátor Petr Káňa z Nedašova.

**V obci se nachází i několik sakrálních památek,
kamenný kříž u bývalé školy,
socha Panny Marie v obci, kterou věnovala obci v roce
1910 Františka Hůlková, rozená Hanáková
a u č. p. 68 býval svatý obrázek**

DOMOVNÍ ČÍSLA (1903)

1. Jan Olšina
2. František Strouhal
3. Jan Paliga
4. Edvard Paliga
5. František Koutňák
6. František Hromada
7. Jan Zanáška
8. František Kvasnička
9. Jan Navrátil
10. Augustin Řihák
11. František Kochaniček
12. František Droběna
13. František Fochr
14. Štěpán Fochr
15. Jan Krpec
16. Alois Spáčil
17. Čeněk Vašek
18. Václav Olšina
19. František Dratva
20. Jan Šušlík
21. Kateřina Sigmundová
22. Jan Koutský
23. Rozárie Majdová
24. Josef Procházka
25. Jan Silný
26. Jan Bébar
27. Josef Navrátil
28. František Fochr
29. František Suchánek
30. Cyril Zahradník
31. Jan Černošek
32. Edvard Paliga
33. František Majda
34. Josef Oborný
35. Jan Stančík
36. František Kunc
37. Inocenc Roubíček
38. Marie Bízdrová
39. Marie Bízdrová
40. Josef Haderka
41. Josef Opravil
42. Andělína Minaříková
43. Fabián Hasala

44. Josef Kolařík
45. Jan Nesvadba
46. Jan Loucký
47. Marie Melichárková
48. Josef Skácel
49. František Koutský
50. Antonín Ludík
51. Jan Císař
52. František Brázdil
53. Josef Hrnčířik
54. Edvard Nýzner
55. Josef Smolinka
56. Josef Večerka
57. Jan Haderka
58. Josef Plachý
59. Inocenc Bízdra
60. František Vašek

Půllánici: Jan Stančík, Josef Oborný, Eduard Paliga, Jan Černošek, Cyril Zahradník, Jan Bebar

Čtvrtlánici: Eduard Paliga, Marie Koutňáková, Josef Hromada, Jan Zanáška, František Kvasnička, Krybus, Augustin Řihák, František Kochaníček, Růžena Droběnová, František Fochr, Štěpán Fochr, Jan Krpec, Alois Spáčil, Antonín Ludík, Jan Silný, Josef Navrátil, Josef Fochr, František Suchánek, František Majda, František Kunc

Půllánici (poloviční sedláci), držitelé zemědělské půdy o ploše 1/2 lánu (tj. cca 9 ha), na které hospodařili.

Domkaři:

***Baráčník** (též **domkář**, latinsky *casarius*, německy *Häusler ad.*, srv. i *chalupník*) je označení pro vlastníka menšího stavení (domku či baráku). Patřil k nejmenším majitelům nemovitosti na vesnici, neměl pole, pouze zahradu kolem domku (maximálně do 0,4 ha). Mohl se živit buďto námezdní zemědělskou prací, nebo provozováním řemesla.*

Andělína Olšinová, č. p. 1, Strouhal František č. p. 2, Jan Paliga, Čeněk Vašek, Václav Olšina č. p. 18, František Dratva, č. p. 19, Jan Šušlík č. p. 20, Kateřina Sigmundová č. p. 21, Jan Koutský č. p. 22, Rozálie Majdová č. p. 23, Josef Procházka č. p. 24, Josef Skácel č. p. 48, Jan Císař č. p. 51, Jan Hrnčířik č. p. 53, Josef Smolinka č. p. 55, Jan Haderka č. p. 57, Inocenc Bizdra č. p. 59, Inocenc Roubíček č. p. 37, Marie Bizdrová č. p. 38, Marie Bizdrová č. p. 39, Josef Haderka č. p. 40, Josef Opravil č. p. 41, Anděla Minaříková č. p. 42, Fabian Hasala č. p. 43, Josef Kolařík č. p. 44, Jan Nesvadba č. p. 45, Anna Loucká č. p. 46, Marie Melichárková č. p. 47, Marie Koutská č. p. 49, František Brázdil č. p. 52, Eduard Nýzner č. p. 54, Pavlína Večerková č. p. 56, Josef Plachý č. p. 58, František Vašek č. p. 60

Podruzi a nádeníci

Metoděj Skácel, Anežka Dočkálková, Marie Fryčová, Jan Procházka, Filip Kozárek, Josef Peštuka, Jan Šamánek, Marie Sigmundová, J. Žourek

***Podruh** (latinsky *inquilinus*, německy *Miethmann*, *Inwohner*, *Einwohner*) byl nájemník bydlící v nájmu (tedy podruží) u sedláka (případně jiného venkovského majitele nemovitosti). Zpravidla se také živil jako námezdní zemědělský dělník, takže byl u sedláka členem čeládky, tedy čeledínem. Na Moravě se podruhům říkalo hofer (z *Hofherr*, protože obývali stavení na dvoru).*

ŘEMESLNÍCI A ŽIVNOSTNÍCI

Mlynář Eduard Paliga, č. p. 4

Obuvník Čeněk Vašek, č. p. 17

Kovář Josef Opravil, č. p. 41

STAROSTOVÉ OBCE

V roce 1849 byl vydán obecní zákon, podle něhož se měla obec spravovat, svobodně zvolenými občany. Rychtář a konšelé, dosud dosazovaní vrchností, měli být nahrazeni volenými představenými (starosty) a zastupitelstvem.

Jaroslav Císař - představený obce

František Koutňák, - představený obce

Eduard Paliga - starostou obce 18 let

Augustin Řihák - starostou 7 let

Josef Oborný - starostou 3 roky

František Zanáška - starostou 6 let

Josef Fochr, Alois Fochr – starostové za 2. světové války

Jaroslav Oborný - předseda MNV (místního národního výboru)

Jaroslav Žemla (1948)

Josef Trňák (1950)

Vladimír Menšík - předsedou 3 měsíce v roce 1952

Karel Kozárek (1957)

Jaroslav Horák - předseda sloučeného MNV Těšánky a Divoky, 1960 tajemníkem Dobroslav Kolomazník z Divok

Vladimír Král, tajemník Otakar Plachý z Divok (1964)

Štěpán Hák - předseda MNV (1971), tajemnice Anna Vosyková

(byla vybudována nová silnice, kanalizace, chodníky a proběhla úprava obecních ploch)

Sloučení pod MNV Zdounky v roce 1976.

Od února 1977 pracoval občanský výbor. Předsedou byl **Štěpán Hák**, místopředsedou **Miroslav Jergl**, Tajemnicí **Anna Vosyková**. Poslanci v MNV Zdounky byli **Augustin Zanáška** a **Jiřina Malátová**.

A. Krybus, sedící K. Prokop, starosta
Fochr, Augustin Zanáška

ŠKOLA

Až do roku 1903 navštěvovaly děti z Těšánek pětiletou školu ve Zdounkách. Žádost o zřízení školy byla podána již 9. září 1901. V dubnu 1902 byla stavba povolena. Plán zhotovil stavitel z Kroměříže Josef Drahoš. Provedení stavby s veškerými řemeslnickými pracemi byly svěřeny mistru zednickému z Kroměříže Josefu Kvasničkoví. V utvořené školní radě zasedali: starosta E. Paliga, jako předseda, František Suchánek jako místopředseda a Jan Bebar jako člen.

V letech 1902-1903 byla v obci postavena nákladem 22000 Kč školní budova. 23. srpna proběhlo vysvěcení této školy za přítomnosti c. k. místodržitelského rady pana Františka Sedláčka. Slavnostní řeč pronesl odborný učitel p. **Josef Koza**. V zahradě pana Zahradníka se konal koncert ve prospěch školy. Pan František Sedláček daroval 50 Kč na školní pomůcky.

30. srpna bylo dekretem určeno podučitelovi Josefu Černoškovi ve Zdounkách, aby vyučování začalo 1. září 1903. K zápisu se dostavilo 69 žáků. 1. února 1904 se přistěhoval do Těšánek učitel **František Pastyřík**, který byl ustanoven správcem a učitelem zdejší školy.

V roce 1904/5 navštěvovalo školu celkem 75 žáků, z toho 36 chlapců.

Škola měla tři oddělení. Žáci školy se zúčastňovali mše svaté na počest jmenin císaře Františka Josefa. Školní rok byl ukončen 15. července. Ve škole byla zřízena i žákovská knihovna, která tehdy měla 70 svazků. Knihovna pro dospělé čítala 216 knih, darovaných rodákem a odborným učitelem Josefem Kozou v Hulíně. Již tehdy školáci konali výlety do okolí, např. na „Dvorek“, do Zdounek, na Bunč atd. Katechetou byl P. Radek Bartoš.

Slabikář stál 50 haléřů, početnice 20 haléřů, čítanka 1 haléř, druhá početnice 68 haléřů, učebnice jazyka českého 54 haléřů, třetí početnice 1 korunu a 4 haléře, čítanka 1 korunu 30 hal.

Školní rok začínal až kolem 15. září a končil v polovině července. V roce 1908/9 byl počet žáků 72, z toho 39 chlapců. Učitel **František Pastyřík** odešel do Slížan, učitelem se stal **František Chodil**.

Knihovna byla přestěhována do obecní kanceláře.

Počet dětí klesal a ve školním roce 1913/14 navštěvovalo školu jen 50 žáků. V roce 1915 učitel **František Chodil** odešel do války a vyučování se ujal učitel **Alois Nesvadba**, učitel z Divok.

V těchto letech děti vykonávaly různé sbírky pro válečné účely.

V roce 1916 zhotovily žákyně školy 16 kuklí, 22 párů nátepníček, 38 párů ponožek a 500 párů papírových vložek do obuvi.

Ve školním roce 1918/19 navštěvovalo školu 26 chlapců a 28 děvčat. Na počest oslav narozenin prezidenta Masaryka sebrali žáci 21 K 40 h pro fond legionářů. Školní sbírka Červeného kříže vynesla 20 K, 60 hal. V květnu jeli žáci na Buchlov, povozy zapůjčili Al. Frkal a Josef Oborný. Školní rok byl ukončen 28. června 1919.

Ve školním roce 1921/22 bylo jen 19 chlapců a 20 děvčat

Ve školním roce 1925/26 navštěvovalo školu jen 17 dívek a 12 chlapců, učitele Chodila zastupoval **Leon Pavlík**, učitel v Chropyni. V tomto roce vypukla epidemie spály. Žákovská knihovna měla 223 svazky. Ruční práce učila industriální učitelka **Marcela Kolomazníková**.

1. ledna 1927 odešel dosavadní správce školy **František Chodil** na odpočinek. Správcem školy byl ustanoven **Josef Mlčoch**, náboženství vyučoval **Alois Černý**. Na Vánoce děti sehrály divadlo "Štědrý večer po pěti letech". Čistý výnos byl 108 K, byly z toho zakoupeny školní pomůcky pro chudé. V únoru řádila chřipková epidemie, která postihla téměř všechny děti. V zahradě školy zasázel správce školy na svůj náklad 28 rybízů, 4 jabloně, 1 hrušeň, 4 švestky, 2 meruňky v ceně 315 K. **Školní rok 1927/28 začal již 1. září, 4 oddělení, celkem žáků 40.** Ve školním roce 28/29 byla provedena oprava budovy. 7. března 1930 se žáci zúčastnili položení základního kamene hasičského skladiště, odtud šel průvod s hudbou do místní hospody, kde byla uspořádána besídka. Škola obdržela na darech 150 Kč od občanské záložny a 50 Kč od Josefa Oborného. Byl pořízen nový plot z levé strany dvora mezi zahradou a dvorem. Do měšťanské školy ve Zdounkách chodilo 5 chlapců, na střední školu 2. Během roku zemřela 1 žačka. **17. května na Svátek matek byl uspořádán průvod se zpěvem a hudbou a besídka pro maminky v hospodě.** V roce 1931 bylo z darů zřízeno školní rádio. Ve školním roce 1931/32 zemřel opět jeden žák a náboženství začal učit **Vojtěch Král**. Na 1. máje se hráli žáci školy divadelní hru „Krkonošova medicína“. Každý rok se konaly výlety např. na Brdo, Bunč aj. Tíživá hospodářská krize a nezaměstnanost způsobila, že většinu potřeb pro žáky dodávala škola. Pro nedostatek peněz nemohly být také uskutečněny nutné opravy školy. Výtěžek z divadelní hry „Zlaté jahody“ byl věnován na školní potřeby. V této době byly sníženy platy učitelům a státním zaměstnancům o 7 až 12 procent. Počty žáků se pohybovaly kolem 40. Ve školním roce 1933/34 odešel do Lutopecen dosavadní učitel Josef Mlčoch, který zde působil 7 let a nastoupil **Josef Dostál**. V listopadu 1933 zachvátila školu epidemie spalniček. Byla vyhlášena tzv "Mléčná akce", zásluhou OPM Zdounky (mlékárna) poskytla chudému žactvu 50 l pasterizovaného mléka. V březnu se všem líbila divadelní hra „Pro princeznu svobodu.“ Výtěžek 323 Kč byl věnován chudým žákům. Školní rok ukončen 28. června. **V roce 1934 bylo na škole ustanoveno „Rodičovské sdružení“.** Předsedou byl zvolen Antonín Řihák. Ve školním roce 1935/36 vedl správu školy **řídící učitel Alois Müller**, rodák ze Zborovic. V září byl přidělen této škole učitelský praktikant Alois Valenta z Roštína. Po dvou měsících byl přeložen do Dřínova. Ženským pracím stále vyučovala paní **Marcela Kolomazníková** ze Zdounek. 1. listopadu nastoupil učitel - praktikant **Stanislav Jurášek** ze Šelešovic. Mléčná akce probíhala od ledna až do března. Rolnicko-občanská záložna ve Zdounkách darovala 50 Kč na učební pomůcky. V tomto roce jela škola na výlet do Kroměříže, navštívila zámek a zahrady. Také 18 žáků se zúčastnilo vítání prezidenta E. Beneše v Kroměříži. Ve školním roce 1936/37 navštěvovalo školu jen 28 žáků. V říjnu 1936 žáci školy doprovodili na poslední cestě Františka Chodila, učitele této školy. Byl opraven hromosvod a besídka školy se konala na počest narozenin E. Beneše. V dalším školním roce vyučoval náboženství **Josef Hrazdil**. 14. září 1937, v den pohřbu Masaryka, měli žáci volno. Na Vánoce daroval zdounecký OPML dvěma nejchudším žákům obuv a šaty. Mléčná akce pokračovala pro 3 žáky, byla zavedena branná výchova školní mládeže. Od dubna byla vždy každý měsíc konána branná vycházka do okolních vesnic. Ke konci školního roku nechodila část dětí do školy, protože byla velmi rozšířena dobytčí nákaza slintavky a kulhavky. V následujícím roce 1938/39 klesl počet žáků na 25, náboženství vyučoval **P. Vojtěch Kadlčík**.

Na odpočinek odešla učitelka ručních prací Marcela Kolomazníková, místo ní nastoupila **Marie Laichmanová** z Roštína. V důsledku mobilizace byl povolán učitel Müller k dělostřelectvu do Rakovníka. Rodičům bylo dovoleno, aby si děti nechávali doma v době pilných polních prací. Vyučoval

Josef Heteša ze Zdounek. 20. dubna bylo nařízeno vyvěšení vlajky na den narozenin Vůdce. Žáci měli volno. 140 osob navštívilo besídku ke Dni matek.

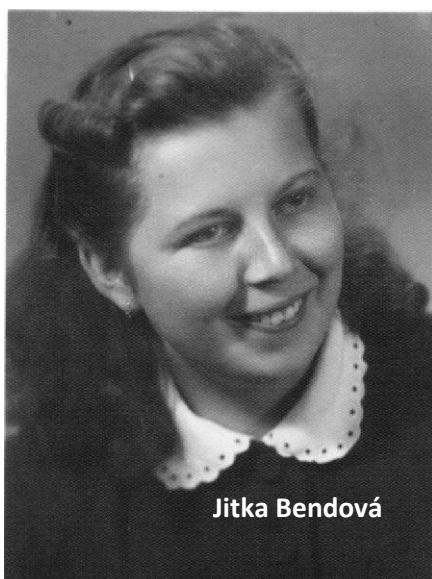
V září roku 1939 bylo obnoveno rodičovské sdružení, předsedkyní se stala Olga Paligová. Ručním pracím vyučovala **Heřma Krybusová**, náboženství **P. Ladislav Novák**. Pololetní prázdniny se prodloužily od 31. 1. do 3. 3. pro nedostatek topiva. Vybíraly se peníze, sbíralo se železo a papír a léčivé byliny pro Německý červený kříž. V červenci 1939 zastavilo před školou německé auto a dva gestapáci se dobývali do školy. V ní nikdo nebyl, tak odjeli. Na druhý den se dostavil zdounecký strážmistr a vyzval učitele, aby odevzdal vkladní knížku, na které bylo od legionářů 300 Kč. V těchto letech se většinou učilo bez knih. **Bylo zavedeno vyučování němčiny. Půjčování knih ze žákovské knihovny bylo zakázáno. Také bylo zrušeno vyučování dějepisu.** Bylo vyřazeno 110 knih z žákovské knihovny a 160 knih z učitelské. **25. dubna 1944 bylo ve třídě školy ubytováno německé vojsko. Vánoční prázdniny se prodloužily do konce března. 11. února 1945 byla škola zabrána maďarským vojskem.** Dětem se zadávaly domácí úkoly. Dne 1. května dostihla rumunská vojska Němce. Po tři a půl hodinovém boji nacisté ustoupili ke Zdounekám. Po řádném vyčištění školy mohlo opět začít vyučování, a to se stalo 17. května 1945. 8. 7. byla uskutečněna besídka a po ní zvoleno nové rodičovské sdružení. Předsedkyní se stala Gabriela Domanská. Školní rok 1944/45 skončil 19. července 1945.

Ve školním roce 1945/46 se začalo vyučovat ruskému jazyku, 2 hod. týdně a to ve 4. a 5. postupném ročníku. V místním hostinci se velkolepě oslavoval 28. říjen. Literárním předmětům ve školním roce 1946/47 vyučoval řídící učitel **Alois Malinovský**, toto příjmení přijal místo svého dosavadního Müller, náboženství vyučoval Ladislav Novák.

MUDr Zlámal provedl hromadné očkování proti záškrtu. Žáci školy navštívili divadelní pohádku „Miluška, dítě lesní víly ve Zdounekách.“ Na Vánoce bylo dětem přiděleno z ČCK od amerických dětí menší množství malých dárků, kartáčky na zuby, mýdla, tužky, zápisníky, pohlednice a malý balíček fíků. Děti nasbíraly 122 kg kaštanů, besídka v rámci „Týdne dětské radosti“, hry, cvičení. SRPŠ upeklo cukroví. Žáků kolem 30. Dívky chodily do Zdounek v úterý na ruční práce, které učila **Jiřina Pospíšilová**. Náboženství P. Ladislav Novák. Každoroční zdravotní prohlídky probíhaly u MUDr. Zlámala. V listopadu onemocnělo mnoho dětí zánětem průšnic. Sbíraly kosti, hadr, papíru a železo. Děti se podílely na sběru chroustů, hubení brouků nosatců řepných a larev mechožroutů. Z příkazu ONV v Kroměříži hledalo žactvo na bramborách mandelinku, která se našťestí nikde nevyškytla.

Novou učitelkou ručních prací byla ustanovena **Gertruda Opálková** z Roštína. Náboženství vyučoval P. **Vojtěch Král** 1948/49. Začalo se vyučovat podle nových osnov. Občanská výchova byla spojena s vlastivědou. Měsíčně byla prováděna dvouhodinová pochodová cvičení. V prosinci 1948 onemocněly chřipkou dvě třetiny žáků, v lednu 1949 se objevily dva případy černého kašle a 1 případ spály. **Od 1. února 1951 byly zavedeny žákovské knížky.** Škola dostala od obce rádio. Ředitel školy Malinovský získal 16 zánovních dvousedadlových lavic od ředitele školy ve Střílkách. Náboženství vyučovala **Marie Závíčáková** z Šelešovic a pak **Danuše Homolová** ze Zdounek.

Pro první třídy byla zavedena nová učebnice pro čtení a psaní „**První čítanka**“. Žáci sebrali 118 kg makovic. O zdraví žáků se starala **MUDr Gattermayerová** ze Zdounek. Předsedkyní SRPŠ se stala Františka Vrbecká. V prvním pololetí roku 1951/52 **místo školních zpráv bylo zavedeno vysvědčení.** Na škole byla založena Pionýrská organizace, ale nesetkala se u rodičů s pochopením. Školním lékařem se stal **MUDr Páleníček**.

Jitka Bendová

V září 1952 byl zvolen nový výbor SRPŠ, předsedou byl zvolen Josef Smejkal. Do pionýra se přihlásil jen jeden žák. 1. Máj se oslavoval společně, všichni jeli na ozdobeném žebříňáku. V tomto roce řádily spalničky. Při besedě s rodiči seznámil ředitel rodiče s obsahem nového školního zákona. **Ve školním roce 1953/54 již nebylo náboženství zařazeno do rozvrhu hodin.** Školu navštěvovalo 30 žáků. Z toho 17 děvčat. V roce 1954 se předsedkyní SRPŠ (Sdružení rodičů a přátel školy) stala paní Anna Konečná. 4 žáci onemocněli infekční žloutenkou. V prosinci místo Mikuláše přišel „Děda Mráz“. **17 žáků cvičilo na okrskové spartakiádě v Roštíně a 18 na okresní ve Zdoukách.** Několik žáků školy se zúčastnilo recitační soutěže Na radnici ve Zdoukách, do okresního kola postoupila Anna Olšinová, žákyně 3. ročníku. Ve školním roce 1958/59 bylo již v pionýru organizováno 13

žáků. V červnu onemocnělo 11 žáků zarděnkami. Některé nemocné děti byly posílány do ozdravoven. V srpnu 1959 převzala správu školy **Jitka Bendová**, nar. v Olomouci. Dlouholetou předsedkyní SRPŠ byla Marie Olšinová. Děti chodily na brigády do JZD. Sbíraly mandelinku, brambory a řepu. Od února 1960 byl ve škole umístěn televizor OB. Školní rok skončil 18. června kvůli přípravám k II. celostátní spartakiádě. **1. 1960 září bylo rozhodnuto, že žáci dostanou učebnice a školní potřeby zdarma.** V tomto školním roce byl počet dětí 21, předsedkyní SRPŠ byla zvolena Anna Dratvová.

21. června 1960 byla zahájena generální oprava školy, vybudován nový septik, vodovod, výměna oken, opravena střecha, provedena elektroinstalace. Oprava stála 45 687, 94 Kč. V srpnu byly vymalovány třídy a kabinet. Školní rok 1961/62 byl zahájen až 4. září kvůli nedokončení oprav, počet žáků klesl na 19. K výročí VŘSR (říjnové revoluce) se konala štafeta míru a přátelství. Pro epidemii chřipky byly prodlouženy prázdniny zimní až do 19. února. Pololetní prázdniny opět prodlouženy do 11. února. Nebylo uhlí. Školní rok byl zakončen maškarním průvodem vesnicí za doprovodu hudby ZŠ Zdounky, na betonovém kole byly pro děti připraveny různé závody a soutěže. 1. března 1963 nastoupila ředitelka školy na mateřskou dovolenou. Přišla učitelka **Marie Vacková**, po ní **Zdenka Fellmayerová** z Chropyně, pak Jitka Bendová. Měsíční karanténa kvůli infekční žloutence. Žáci školy chodili na dětské filmy do Zdounek.

1964/65 Škola byla dvoutřídní a spojená se školou v Divokách. Toto spojení bylo jen administrativní. Pro odpor rodičů se zachoval charakter jednotřídek s 5 odděleními, kdy v Těšánkách vyučovala **Jitka Bendová** a v Divokách **Ladislav Frajt**, který přejal správu spojené školy. Začalo se hovořit o zrušení školy.

Počet žáků neustále klesal, nedosahoval ani 20. Ve školním roce 1965/66 školu navštěvovalo jen 14 žáků. Učitelka Jitka Bendová se odstěhovala do Ratiškovic. Školní rok 1966/67. Učitelé **Antonín Zdráhal** a poslední učitelkou **Marta Konečná** z Kroměříže. Počet žáků se snížil na 11. Poslední předsedkyní SRPŠ byla Žofie Přikrylová.

Školský odbor navrhl zrušení školy pro malý počet dětí. Školním rokem 1966/67 se uzavřela čtyřiašedesátiletá historie těšánské školy.

SPOLKY

Založení hasičského sboru bylo podle pamětníků 18. května 1929. Obecní úřad stanovil první výbor v tomto složení: Alois Fochr, Vladimír Kochaniček, Ladislav Opravil, František Pištěcký, Florian Vašek, Josef Juruška a František Hroza. První ustavující schůze byla 2. června 1929. Byl ustanoven nový výbor v tomto složení:

Předseda: František Zanáška
Náčelník: Vladimír Kochaniček
Podnáčelník: Václav Florián.

Též byl ustanoven sanitární sbor. K tomuto založení vedlo občany na ochranu majetku a živého inventáře proti požáru v obci. V roce 1930 měl sbor 23 členů činných a 35 členů přispívajících.

Výbor a členové se nejprve scházeli v hospodě u Miklíků, později u Králů. V březnu **1930** položili základní kámen ke stavbě **nové zbrojnice**, která byla již slavnostně otevřena v květnu 1930. Nádenické práce prováděli členové i další občané Těšánek zdarma. První stříkačku zakoupili od sboru v Roštíně a v roce 1932 dvouproutovou od něčtických hasičů. V lednu 1936 byl zvolen nový výbor. Starostou se stal **F. Zanáška**, podnáčelníkem **Alois Kunc** a **Jar. Oborný**. Řídícímu učiteli **Fr. Chodilovi** byl předán diplom čestného člena. V roce 1945 se konala valná hromada, kde si hasiči zvolili za starostu **Frant. Zanášku**, náměstka **Jos. Fochra** a náčelníka **Al. Fochra**. V padesátých letech byli hasiči přejmenováni na požárníky a organizace na **Československý svaz požární ochrany**. Tyto názvy platily až do roku 1990. V roce 1952 byl předsedou zvolen Josef Plachý a v r. 1954 přišlo do sboru 8 nových členů. Předsedou a velitelem se stal **Jaroslav Žemla**. Sbor získal novou motorovou stříkačku a Josef Žemla se stal okrskovým velitelem. V roce 1955 stál v čele sboru velitelem **Florian Vašek**. V roce 1963 stoupl počet členů na 30 a byla mezi nimi jedna žena. Předsedou byl **Karel Kozárek**. Na počátku sedmdesátých let, kdy předsedou byl Jaroslav Žemla a velitelem **Zdeněk Menšík**, byli přijati noví členové. V roce 1986 byl zvolen velitelem **Josef Žemla**.

Po sametové revoluci byl v roce 1991 obnoven starý název **Sbor dobrovolných hasičů** a z požárníků byli opět hasiči. **František Kunc** byl zvolen starostou v roce 1994 a velitelem se stal Josef Žemla. Čestnými členy sboru byli jmenováni **Jaroslav Žemla, Jaroslav Opravil, Karel Pekař a Josef Bačinský**.

Na oslavě 70. výročí v roce 1999 bylo pro občany provedeno námětové cvičení za účasti sborů z okolí. V letech 2002-2003 se přihlásilo do sboru 11 mladých lidí, sbor čítal 31 členů z toho 9 žen. V roce 2004 byl starostou zvolen **Josef Žemla**, místostarostou **Vojtěch Ludík** a velitelem **M. Nezdařil**.

Od počátku založení až do dnešních dnů se členové sboru podíleli a podílí velkým dílem na brigádní, sportovní a kulturní činnosti obce. Kromě účasti na budování a zvelebování obce udržují lidové tradice a pořádají taneční zábavy.

ČTENÁŘSKÝ SPOLEK SLAVOMÍR

Tak jako ve Zdounkách a v okolí se od dob první republiky hrávalo divadlo, tak i zde si lidé našli čas a věnovali se rádi této ochotnické činnosti.

Hlavním organizátorem těchto představení byl čtenářský spolek SLAVOMÍR, který vznikl v roce 1919. Hrály se především veselohry a hry z vesnického prostředí. Největšího rozkvětu zaznamenaly třicáté roky a je zajímavé, že i v prvních letech druhé světové války. Např. **FURIANT** (1931), **TRAMPOTY HAJNÉHO** (1933), **VOJNARKA** (1934), **STRÉČEK KŘÓPAL** (1936), drama **HŘÍŠNICE** (1939), **POD NAŠÍ LÍPOU** (1940), **NA POTOCE ZA MLÝNICÍ** (1941), **VESNIČKA POD LIPAMI** (1942).

Bohužel se nedochovaly žádné fotografie.

VI. Menšík,
 Aug. Zanáška,
 St. Jelínek,
 Ant. Opravil
 Lad. Frajt
 Frant. Loucký
 Boh. Daniel
 Ant. Kolářek

Jar. Paliga
 Stan. Jelínek
 Jar. Brabc
 Frant. Kunc
 Ant. Ludík

Jar. Oborný,
 Ol. Kochaniček
 Aug. Zanáška
 Ant. Kolářek

**Tradiční lidové
zvyky
v Těšánkách
dříve**

**Stavění
máje
a ostatky**

**Nechyběli
ani koně
a muzikanti**

**Na koních
Lad. Vrbecký
a Josef Olšina**

**Nechyběly ani
dámy se
slunečníky**

KÁCENÍ MÁJE, 1958

F. Smolinka s Ant. Opravilem

**K. Prokop a paní učitelka
J. Bendová**

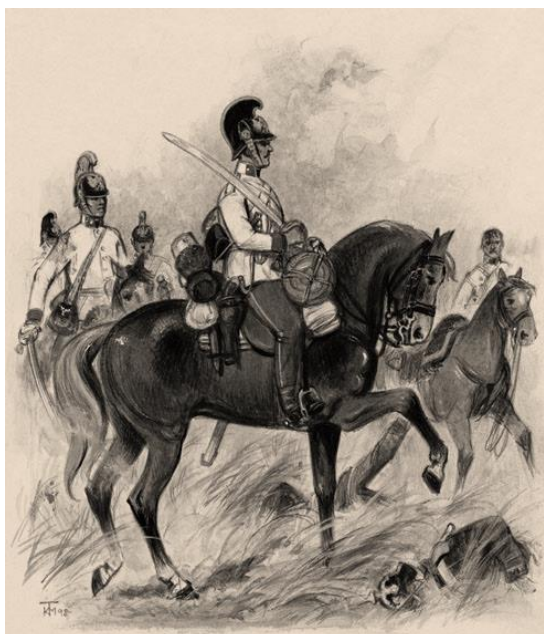

A. Koláček

V. Prokop a J. Olšina

**Vše organizoval
obchodník
Karel Pekař**

PRUŠÁCI V TĚŠÁNKÁCH

V červenci 1866 se odehrála velká bitva u Hradce Králové, kde byla rakouská armáda poražena armádou pruskou. Rakušané ustupovali přes Moravu k Vídni. Bitva u Tovačova jen zbrzdila postup Prušáků. Na paměť této bitvy byly dělostřelecké koule zazděny v tovačovském kostele.

Prušáci se poté rozlezli po celém okolí, aby se řádně zásobovali. V červenci bylo překrásné počasí a všichni se dívali, jak obilí krásně zraje. To bude dobrá úroda, mysleli si!

Jednoho takového krásného dne si vyjel sedlák Droběna z Těšánek obhlédnout ječmen na nedalekém poli ve „Vinohradech.“ Sluníčko pěkně hřálo, sedlák spokojeně hladil očima svůj dozrávající ječmen. Když se ale podíval směrem ke Zborovicím, uviděl, že se

k němu tryskem blíží asi dvacet jezdců, kteří rozdupávali dozrávající obilí. Přijeli až k němu. Mladý pruský důstojník ukazoval na malou dědinku v údolí a dost dobrou češtinou se ptal strachem se třesoucího sedláka Droběny, zda je odtud. Když přikývl, přikázal mu, aby jich zavedl k purkmistrovi.

U purkmistra se sešli dva prušáci důstojníci a kaprál – písař. Jeden, asi třicetiletý vyšší důstojník, se procházel po světnici a oknem pohlížel na náves, kde stáli ostatní vojáci. Purkmistr Koza s hrůzou pohlížel na pruské vojáky a smutně vítal své radní. První z nich byl vysoký a kostnatý Hanák, ale v jeho tváři bylo také vidět, že má strach. Druhý radní Navrátil, který byl přímo obří postavy, změnil nevídanou návštěvu zamračeným pohledem a zůstal stát u dveří. Důstojník pochopil, že nejsou vítáni a ostrým hlasem oznámil, že do vsi přijede 300 vojáků královské pruské armády. Obec, že se musí o ně postarat a oni tři budou za vše zodpovídat. Písař vše zapsal, Prušáci podepsali a vyžadovali podpis i po těch třech. Nejprve podepsal purkmistr Koza, pak radní Hanák, jen Navrátil stál a pohl se, až na něho důstojník zařval. Když četl podepsaná jména, tak se i v této vyhrocené situaci musel zasmát. Po zvolení Johana Kozy totiž zjistili, že neumí psát a tak ho učili alespoň se podepsat. A on zde popletl svůj podpis a místo Johan napsal Pohan. Později se jeden úředník ve Zdoukách smál, že v Těšáncích jsou všichni katolíci, jeden Žid na hospodě a jeden Turek a to Pohan. Po podepsání listiny se radní Navrátil zeptal, jak dlouho budou vojáci v obci. Důstojník se hlasitě zasmál a odpověděl, že tak dlouho, pokud budou mít co jíst. Pak Prušáci sedli na koně a tryskem odjeli směrem na Zborovice. Za několik dní byla již celá vesnice plná vojska. V každém stavení se odehrával stejný scénář. Šavlemi na dvoře posekali husy a upečené je snědli. Pak přišla na řadu prasata, telata atd. Zvířata se zabíjela dole pod dědinou, vyvrhla se, stáhla a zbytek se nechal ležet. Velké letní vedro rozkládalo tyto zbytky a z nich se táhl vesnicí příšerný zápach. Starším občanům je ještě dnes znám název „Zelák“, kde mělo vojsko své jatky. Prušáky též zajímalo, proč je v obci tak málo mladých chlapců a děvčat. Prohledávali sklepy i půdy, ale nikoho nenašli.

Mnozí se totiž ukrývali za Roštínem v lese ve „Strži.“

Lidé už chtěli začít se žněmi, ale nemohli vyjít z domů, aby to málo, co jim zůstalo, před Prušáky zachránili. Některého z obecních hospodářů napadlo, že by se mohli části vojska zbavit a chtěl zavést důstojníka do Divok. Ovšem ten, když viděl kolem dokola lesy, tak začal řvát, že by mohli být přepadeni a nechal zaražené hodnostáře Těšánek u Divok a rychle ujížděl zpět do Těšánek.

Po návratu do vsi se rozezněl zvonek pověšený na dvou trámech pod lipou v polovině obce. U domu, kde byla tlačirna oleje, stála skupina žen, od kterých se dověděli, že zemřel sedlák Droběna na nějakou zvláštní nemoc. A za další dny zemřeli další, ale to už doktor ze Zdounek Šmatera hlásil, že je v obci cholera. A tak Prušáci kvůli choleře nakonec odtáhli.

Na občany padla hrůza. V některých domech onemocněli všichni. Mrtvých přibývalo. Odváželi se na hřbitov ve Zdoukách. Purkmistr Koza přemluvil starého vysloužilého vojáka Olšinu, aby se ujal

tohoto nesmírně těžkého úkolu a povolil mu zapíjet žal neomezeným množstvím kořalky v místním hostinci na účet obce. Za nějaký čas se Olšina ztratil. Když se purkmistr dověděl, že odešel do Medlova, poslal pro něho paní Hasalovou. V Medlově ji ale řekli, že odešel do Troubek. Když se vracela uviděla před Boží mukou u Troubek ve stínu velké lípy klečícího starého vysloužilce a vyřídila mu vzkaz. A on ji odpověděl, že se vrátí, ale že cítí, že už na tomto světě dlouho nepobude. Proto se odešel rozloučit se svou rodinou. Nejvíce ho mrzelo, že se měl dobře z neštěstí jiných. Vždyť tolik dobré kořaličky jako nyní prý nevypil za celý život. Pomodlil se a večer se vrátil domů. Na cholera nezemřel, i když na ni zemřela třetina obyvatel.

Těšánští vzpomínali, co zažili strachu z ohně, když Průšáci nedbali na došková stavení a vařili všechno na dvorech. Tehdy se nic nestalo, ale cholera je kosila jednoho po druhém.

Na cholera tehdy zemřelo 70 lidí, nedávali je už do rakví, ve Zdounkách je pochovávali do společných hrobů.

I když se prý „Prajzi“ chovali docela slušně, přece na ně obyvatelé Těšánek vzpomínali s hrůzou, neboť přinesli do vesnice tu hroznou nemoc – cholera!

Antonín Krybus

POŽÁR

Bylo to v červnu v roce 1880, kdy skoro celá obec Těšánky vyhořela. Jen několik domků, stojících o samotě a od směru větru neshořelo, jak mlýn č. 4, usedlost č. 11 a stodola v č. 9, které už byly pokryté tvrdou krytinou, jinak celá obec vyhořela. Uličky, které byly mezi každým stavením právě pro případ požáru, nepomohly. Bylo velké sucho, vál několik dní silný a studený vítr.

Obec ještě předtím vyhořela v roce 1559, kdy tehdejší biskup olomoucký Marek Khun nařizuje, aby nově vyhořelým v obci Těšánky, byly po pět let učiněny jisté úlevy. Ovšem že výhody se týkaly jak části obce, která patřila ke Kroměříži. Jistě, že i druhá část měla po tom velkém ohni nějakou úlevu, vždyť patřila panu Vilémovi z Vrchova, na hradě Cimburku, který byl v horách Chříbech. Dva usedlíci v Těšánkách, kteří už patřily ke Zdounkám, které patřily Janovi z Lomnice a na Zdounkách si jistě aspoň dřevo na své spálené domy z blízkých lesů přivezli.

Bylo to tehdy 3. července 1880 a někdy to bývá na tu dobu studené počasí. V čísle 55 vyšli tehdy z chalupy tři ještě ospalí kluci na dvůr a rozmýšleli, co by sehnali k snědku. Maminka i tatínek dávno už odešli do pole a večer přišli pozdě, takže maminka ráno už neměla čas dát kozám, však to do dopoledne vydrží. Právě ty kozy upoutali svým mečením nenajezené, rozespálé a i zimou se třesoucí kluky. Jistě by byli zalezli zpátky do chalupy, ale ty kozy. Nejstarší Franta znalecky prohlíží díry ve starém kurníku pokrytém slámou a stojícím vedle samé chalupy. I dvířka pootevřel, takže rychle stačil zavřít, aby mu ty kozy nevyběhly ven. A jak mají naježené chlupy! Kluci, tem kozám je zima!

„Jožko, běž, dones z kuchyně sirky, těm kozám se musí zatopit! Ať neonemocní. To by nám maminka dala!“

A zatopili. Donesli a vrazil pod kurník kus slámy. Jožka přinesl sirky a ty kozy byly před veškerou nemocí uchráněny navždy. Byly první obětí toho požáru, velkého ohně, jak to líčil dědeček Josef Navrátil, tehdy majitel čísla, který měl chlívy hned vedle sousední sýpky v č. 26, který přímo s domkem č. 56 sousedil.

J. Navrátil tehdy na „Nivce“ u Divok za kopcem, takže na naši obec neviděl, až když lidé, dole po silnici utíkali a na ně volali, ohlédli se a už viděli kouř. Začali též utíkat, přeskočili potok a hned byli na kopci. A teď užasli. Jako snad v té písni, když padala hořící síra na Sodomu a Gomoru. Právě už hořela celá obec.

Hrozný černý dým se valil, takže celý kraj za hořící vsí nebylo vidět. V některých místech zase plamen šlehal snad až do oblak. Černé pápěří ze shořelé slámy létalo za kolik kilometrů. Nevěděl, má-li se obrátit a utíkat zpátky, aby to neviděl, vždyť byl tolik roků na vojně, ale to za celou dobu neviděl. Válka tehdy nebyla, bývali u rozvodněného Dunaje. A právě, tak jak se tehdy při jarním tání valil rozvodněný Dunaj, tak se i ten hrozný kouř, přes který šlehal plamen, valil k obloze. Celý kraj byl

zahalen dýmem, který zakryl slunko, takže bylo úplné přitmění, jako večer nebo jako zatmění slunce, když bývá.

„Ale u nás nebyl nikdo doma. Utíkám vždyť při takové hrůze, že hledí každý sám na sebe.“

Když byl oheň zpozorován, snažili se lidé hořící kurník s kozami zalívat vodou, ale hned hořel celý domek, poněvadž kurník byl se střechou domku spojen a pak to šlo, ale ne po pořádku. Kam kus hořícího došky zapadl, tam hned hořelo. Takže lidé zachránili nejmladšího, asi dvouletého bratříčka, těch kozích odborníků, kteří jak viděli hořící už celý kurník – utekli!

Ani jeden člověk tehdy neuhorel, ačkoli žár byl tak hrozný, že když už byla celá ves v plamenech, nikdo nevydržel žár na jinak dosti široké návsi.

Pro dobytek bylo štěstí, že byl zvyklý chodit na pastvu. Když už se vidělo, že ohni v č. 55 nezabrání, rozběhli se všichni domů, pootvírat vrata, odvázáli dobytek i prasata a všechno na náves a s pastýřem vyhnali všechn dobytek za vesnici na pastvisko.

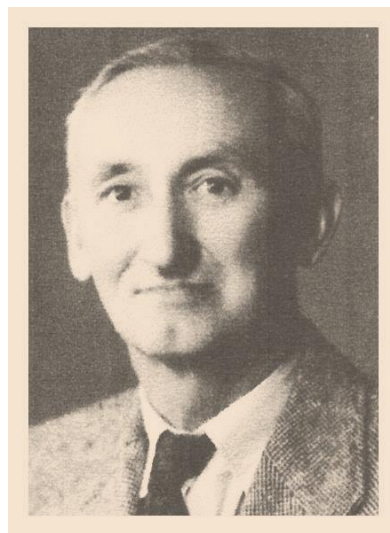
Dým už se valil dědinou, dobytek řval a do toho řevu, klidně a pravidelně, zvonil vprostřed obce zavěšený zvon, za jehož provaz tahal obecně chudý Večerda, který neměl co zachraňovat, měl jen to, co měl na sobě. Daleko horší bylo tam, kde nebyl nikdo doma, lidé si ani nemohli všimnout, kde kdo je. Tak i v domě toho Josefa Navrátila, který o ohni vyprávěl, shořel veškerý dobytek.

Dvě krávy, kterým se podařilo urvat kus koryta, ležely s ním zadušené u dveří, takže když Navrátil doběhl domů, ke chlévu se pro velký žár nemohl dostat, ale pak museli ohořelé dveře rozbít, aby celý zadušený dobytek mohli koňmi vytahat ven a dobytek ani řezník nechtěl koupit, že se maso nebude hodit jíst.

Kluci, ti ještě dostali nářez a větší.

ANTONÍN KRYBUS

(1911-1987)

Nebyl rodiči předurčen ke studiu a musel převzít rolnické hospodářství, ale přesto věnoval veškerý svůj volný čas bádání, zaznamenávání pověstí a historických příběhů i vlastivědných zajímavostí. Po večerech usedal nad nelinkovaný sešit a do něho úhledným písmem zaznamenával vše, co považoval za důležité pro další generace.

Články s vlastivědnou tematikou a pověsti někdy publikoval v regionálním tisku. Pověst ze Zdounecka **Zvon ze Žernové** zahrnuli autoři Jindřich Spáčil a Bohuslav Řezníček do publikace **Z časů dávných i nedávných**, která vyšla v roce 1969.

ZAJÍMAVOSTI z kronik

Ceny potravin za první světové války 1914

Hovězí maso 1,80 K, vepřové 2 K, vepřové sádlo 1,60K, cukr 0,80 K, máslo 3,20 K, čaj 10 K, káva 4,20K, kopa vajec 4,80K

Za 1. světové války zavedla rakouská vláda přidělový systém v dubnu 1915 na většinu životních potřeb (mouka, chléb, cukr, sádlo, maso, brambory, mléko, šatstvo, uhlí atd.)

1916 Ceny

Hovězí maso 8,50 K, vepřové 8,50K, sádlo 12,40 K, cukr 1 K, máslo 9,60K, káva 12 K, kopa vajec 18 K
Jan Stančík koupil koně za 5500 K, Josef Vrána za 6500 K, František Kochaníček za 7000 K. Za selata se platilo 800-1200K.

1922 – Ceny - košile 80 K, boty 150 K, 1 kg hovězího masa 18 K, vepřového masa 24 K, zednická mzda byla 30 K, nádenická 20 K.

1930

7. března v den narozenin TGM byl položen základní kámen k hasičskému skladišti, u potoka byl vysázen malý jabloňový sad

1946

V lednu se v sále u pana Krále konal **první ples**, hrála kapela ze Zdounek, zisk 1000Kč byl darován pro potřeby místní školy.

Spolek **Slavomír** měl v té době 32 členů. Knihovníkem byl **František Loucký**. Knihovna měla 534 sv. 38 čtenářů. Obci byla vrácena pamětní kniha.

16. února proběhla prudká slovní potyčka ohledně připojení Lebedova.

1947

V tomto roce bylo v obci 36 koní, 163 hovězího dobytka, 173 vepřů, 72 koz, 5 ovcí, 611 slepic, 52 hus, 4 kachny a 4 krocani.

Proběhlo hlasování o připojení Lebedova. (8 proti, 3 pro)

V obci bylo zřízeno **Strojní družstvo**, vybudován rozhlas.

12. 12. se začalo se stavbou obecní kanceláře nad hasičským skladištěm.

1956

32 koní, 195 skotu, 256 prasat, 1235 slepic, 18 hus, 111 koz vlastnili obyvatelé Těšánek.

Začala stavba kravína mezi Těšánkami a Lebedovem.

V září proběhl svod hovězího dobytka, 17 soukromých zemědělců hospodařilo v obci.

1959

Došlo k bezvýslednému získávání soukromě hospodařících rolníků.

V září při taneční zábavě se pobili vojáci s Romy.

1960

Proběhla první veřejná schůze o sloučení obcí Divoky a Těšánky a o sloučení družstev Těšánky, Divoky, Zdounky, Cvrčovice.

V akci „Z“ byla provedena **kanalizace** od pohostinství na křižovatku před MNV a do uličky před č. 57. Kácení máje bylo vždy zahájeno průvodem a odpoledne se konala taneční zábava.

Do družstva vstoupili všichni až na Antonína Tesaříka z Lebedova.

(Takzvané akce Z (Zvelebování měst a obcí občanskou svépomocí) byly zavedené v roce 1955 a trvaly až do roku 1989.)

1961

Spojení JZD Cvrčovice, Divoky, Těšánky, Zdounky – JZD JARO

V roce 1961 byly v Těšánkách 4 auta a 9 motocyklů

V květnu 1961 pořádali hasiči po kácení máje taneční zábavu, hojná návštěvnost z okolí, náhodný návštěvník byl pobodán nožem

1962

Vedoucím farmy v Těšánkách se stal Otta Plachý z Divok.

V obci se napočítalo 5 aut, 14 motocyklů, 47 jízdních kol, 23 televizorů, 56 radiopřijímačů

Posledním domkem krytým doškem byl č. 47 a majitelem byl Karel Prokop.

Knihovna: 450 svazků, 30 čtenářů, z toho 26 dětí, půjčeno 600 knih

1965

Na Ostatky večer proběhla taneční zábava pod názvem „**Babiččina krabička**“. V dvouhodinovém programu písní a scének účinkovali zaměstnanci „Náradí Zborovice“. Program měl velkou návštěvnost a ohromný úspěch.

Byla zahájena stavba autobusové čekárny.

1966

Novým kronikářem se stal **František Domanský**. Jeho zápisy v kronice jsou velmi pěkné.

Knihovníkem se stal Oldřich Fryšták

Byla uskutečněna oprava kapličky.

POČTY OBYVATEL

1930 - 288

1945 - 245

1950 - 236

1961 - 235

1970 - 217

2000 – 172

2015 – 168 (82 žen a 86 mužů)

2018 - 166

2019 – 151 (71 žen a 80 mužů)

MÍSTNÍ POVĚRY

Králíci by nebyli nemocní, kdyby je lidé chovali s morčaty -

Aby koně nebyli nemocní, má být s nimi ustájen kozel -

Neštěstí přináší zajíc, kočka a jeptiška, zajíc a kočka, když přeběhnou přes cestu, jeptiška kdykoliv při setkání, ale jen v lichém počtu, naopak štěstí přináší kominík a jeptišky v sudém počtu -

Svrbí-li tě levá dlaň, dostaneš peníze -

Kolikrát zjara zakuká kukačka, tolik let budeš na světě -

Milenec nebo milenka, chce-li se dovědět, má-li ho ten druhý rád, odtrhává lístky kopretiny a potom říká:

MILUJE TAJNĚ, VĚRNĚ, LÁSKOU SE SOUŽÍ, PO MNĚ JEN TOUŽÍ, ZE SRDCE, Z LÁSKY, Z PLIC, SKORO, MÁLO, NIC – NA KTERÉ SLOVO PŘIJEDE ODTRŽENÍ POSLEDNÍHO LÍSTKU, TO JE PAK VÝRAZEM SKUTEČNÉHO STAVU LÁSKY

ZAHRÁDKÁŘSKÁ KOLONIE PRACHAŘ

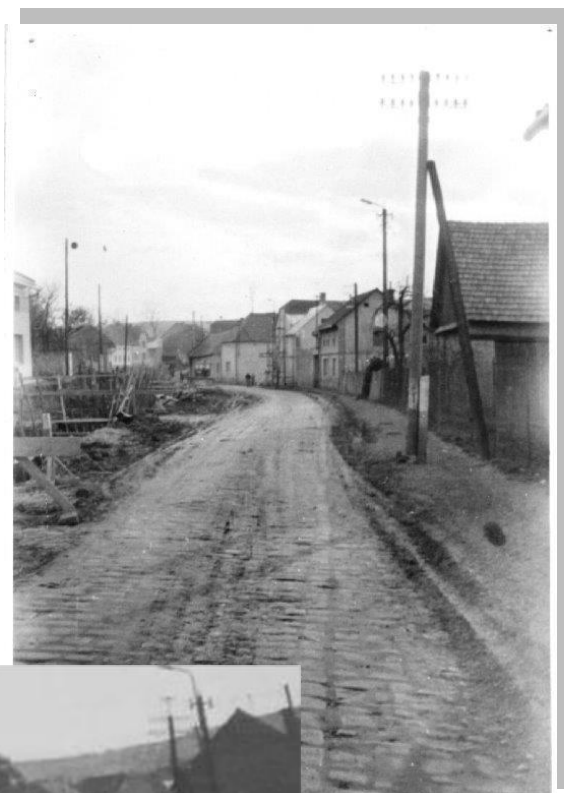
„V minulosti nedaleko rybníka pod Lebedovem stál mlýn a nazýval se Prachař. V jihozápadním cípu těšánského katastru se zvedá příkrá stráň obrácená k jihu. Vrcholem stráně je mohutná mez, která chrání stráň před prudkými severními větry. Po druhé světové válce neměl už nikdo zájem o její ne příliš vydatnou travu. 1960 byla vysázena lesními listnáči, ani těm se ale nedařilo. Tento nijak lákavý svah zaujal svou polohou několik podnikavých lidí a ti ho koupili. Vzali do rukou motyky, krumpáče a další nářadí a dali se do práce. (Ing. J. Štěpančík, Augustin Balcárek, Ing. A. Sehnal aj.) a zasadili zde révu. Na jaře se svah zazelenal řadami tvořenými různými druhy. Za dva roky byla první úroda a v roce 1975 rekordní sklizeň. Začaly se budovat zahradní besídky, vybudovaly se 2 studny, opravovaly se cesty a oplotil se pozemek. Těžká práce přinesla neočekávanou úrodu. Ale další starosti a problémy již nešly zvládnout. Bylo třeba čerpací zařízení, přívod elektřiny, moštárna případně sušárna a na takové investice nestačí ani dobrá vůle a ani nejpilnější ruce.

Každoročně se zde konalo vinobraní či jarní ochutnávání vína s roštínskou dechovkou.“

(Z místní kroniky)

Vzácné fotografie z budování
obce

Ruční dojení krav

(tak tohle už v dnešní době neuvídíte)

Pracovnice živočišné výroby Anna Dratvová a Marie Olšinová v místním kravíně.

Na společné fotografii:

**zootechnik ing. Spiro Kalasiem,
Marie Paligová,
Božena Brablcová,
Antonín Ludík,
Adolf Trněný**

**Marie Loucká,
Anna Dratvová,
Marie Olšinová,
Marie Ludíková**

Marie Olšinová a Anna Dratvová vylévají nadojené mléko do frigery

Grunt Galatík vznikl na začátku roku 2010.

Majitel se snaží navázat na tradici moravských gruntů, které jsou součástí naší bohaté historie.

Dvůr a hřebčín vznikly roku 2002 v prostoru bývalého JZD. Roku 2006 byla dokončena první stáj pro koně a krytou jízdárnu, čímž vznikly podmínky pro vznik jezdecké stáje. Díky potoku **Kotojedka** byly v areálu vybudovány dvě vodní nádrže. Dva rybníky **Jan a František**. Zdejší rybníky nabízejí nádherné scenérie, které jistě ocení všichni návštěvníci při procházkách kolem nich. Rybářům je

umožněn sportovní rybolov. Návštěvníci si mohou prohlédnout **repliku vodního mlýna**, který se nachází u jednoho z rybníků. Areál se nachází v pohoří Chřiby dříve nazývané Hříběcí hory s nejvyšším vrcholem - Brdo. V minulosti nad areálem na hřebenu kopce procházely historické **formanské a císařské cesty**, na které navazují v současnosti vybudované **hipotrasy** nejen pro jezdce na koních, ale například i pro cyklisty. Na hřebenu kopce se nad areálem tyčí **rozhledna Zdenička**, která nese jméno milované maminky zakladatele areálu. Rozhledna nabízí

nádherný pohled do celého údolí.

V předchozích letech se areál zaměřoval především na chov koní plemene **Moravský teplokrevník** a pořádání akcí spojených s koňmi. V současnosti areál nabízí mnohem širší využití originálních prostor a příjemného prostředí.

Jezdecké akce jsou zde pořádány stále a mají celorepublikový význam. Každým rokem přitahují větší a větší zájem z řad návštěvníků i jezdců, kteří na závody přijíždějí z celé republiky i ze zahraničí. V areálu **Gruntu Galatík** jsou každoročně pořádány drezurní závody, závody spřežení a všestrannost. Během školního roku je pro děti předškolního a školního věku připraven **jezdecký kroužek**. V jezdeckém kroužku se děti kromě jízdy na koni učí i péči o ně a probírají teorii jezdecký zábavnou formou. V době letních prázdnin organizuje jezdecká škola **letní příměstské a pobytové tábory**.

Areál je vhodný ke konání nejrůznějších soukromých akcí. Jako jsou například rodinné oslavy, firemní akce a především **svatby**.

TĚŠÁNKY DNES

Budova bývalé školy

**Celkový pohled na
Těšánky**

**Krásný pohled
na lesknoucí se hladinu
rybníka**

V posledních 15 letech zaznamenaly Těšánky nebývalý rozkvět (nově zrestaurovaná kaple, kompletně obnovená komunikace, částečně obnovená kanalizace, vybudování nového veřejného osvětlení LED, kompletní rekonstrukce obecní školy včetně vybavení a oplocení, kompletní rekonstrukce hasičské zbrojnice, včetně výměny oken a vrat, vybudování hřiště, obnovení místního ovocného sadu a vysazení lípy k 100 letům státnosti). Největším pozitivem pro obec je příznivá doba a investice v řádu desítek milionů do místní infrastruktury díky vedení obce Zdounky.

**Zpracovala Ludmila Paličková za vydatné pomoci kronikáře Ant. Háka, paní Czismáziové,
Čevelové a Brablcové, 2020**